

CAPITOLUL I

*Simpozionul Național „Prof. univ. dr. muzicolog
Petre Brâncuși și Uniunea Compozitorilor și
Muzicologilor din România”*

**Ediția a IV-a, 4 iunie 2006,
Târgu-Jiu**

Duminică, 4 iunie 2006

În Sala Muzeului Județean „Alexandru Ștefulescu”, în fața unei asistențe distinse și numeroase s-au desfășurat, începând cu ora 10⁰⁰, lucrările Simpozionului Național prof. univ. dr. muzicolog Petre Brâncuși, Ediția a IV-a, având ca temă: „Prof. univ. dr. muzicolog Petre Brâncuși și Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România”. Organizatori: Primăria și Consiliul local al Municipiului Târgu- Jiu, Biblioteca Județeană „Christian Tell”, Liceul de Muzică și Arte Plastice „Constantin Brăiloiu” și instituția gazdă.

În prezidiu lucrărilor au luat loc: compozitorul și folcloristul Constantin Arvinte, prof. dr. Elena Rotărescu - șefa Catedrei de Teorie a Muzicii, la Liceul „George Enescu” București, prof. univ. asociat, dr. Cristian Brâncuși, prof. univ. dr. Grigore Drondoe, Universitatea „Constantin Brâncuși”, Târgu-Jiu, prof. drd. Gheorghe Gorun, directorul Colegiului Național „Spiru Haret”, Târgu-Jiu, prof. Doina Chesnoiu - directorul Liceului de Muzică și Arte Plastice „Constantin Brăiloiu”, Târgu-Jiu, prof. Alexandra Andrei - directorul Bibliotecii Județene „Christian Tell”, Târgu-Jiu, ing. Ioan Bărbuți Roman - viceprimar al Municipiului Târgu-Jiu și ing. Titu Pânișoară, unul din inițiatorii și organizatorii Simpozionului Național, prof. univ. dr. muzicolog Petre Brâncuși.

Doamna prof. Alexandra Andrei - moderatoarea discuțiilor, după salutul adresat invitaților și alocuțiunii frumoase cum numai dumneaei știe să rostească, a dat cuvântul domnului viceprimar Ion Roman Bărbuți care a prezentat mesajul primarului Târgu-Jiu, domnul ing. Florin Cârciumar, dumnealui neputând să ia parte la lucrările simpozionului.

Apoi au fost susținute comunicări referitoare la tema simpozionului de către: compozitorul Constantin Arvinte - „Petre Brâncuși, un distins muzician român provenit de pe plaiuri gorjene”, prof. drd. Elena Rotărescu - „Creații muzicale românești prezentate în cadrul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, în perioada 1977-1982”, ing. Titu Pânișoară a prezentat comunicarea „Izvorul creației corale a compozitorului Petre Brâncuși” a conf. univ. dr. Ion Golcea - șeful Catedrei de Dirijat din cadrul Universității Naționale de Muzică

București, care, datorită unor probleme de familie nu a putut veni la Târgu-Jiu, prof. drd. Gheorghe Gorun – „Petre Brâncuși și istoriografia muzicală românească”, prof. univ. dr. Grigore Drondoe - „Petre Brâncuși hermeneut al școlii și esteticii muzicale”, prof. univ. asociat dr. Cristian Brâncuși - „Petre Brâncuși în fruntea Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România”, apoi, d-na prof. Alexandra Andrei care a dat citire Scrisorii doamnei Marieta Brâncuși, adresată participanților la Simpozion.

În continuare, elevii și cadrele didactice de la Liceul de Muzică și Arte Plastice „Constantin Brăiloiu” au prezentat un program artistic. Astfel, corul elevilor din clasele mari, sub bagheta prof. Claudiu Hosu a interpretat o serie de piese între care și „Ram sub soare” a compozitorului Petre Brâncuși. Apoi, asistența a fost încântată de virtuozitatea elevilor Chiru Cristian, clasa a VIII-a (vioară), în acompaniamentul distinsului pianist, prof. Florin Berculescu, Viezure Nicolae, clasa a X-a (pian) și Sârbu Claudia - clasa a X-a (flaut).

Elevul Chiru Cristian a primit premiul special „Petre Brâncuși”, o vioară nouă din partea domnilor lectori drd. Romeo Merișescu și Marcel Avramescu președinte și membru al Clubului Rotary din localitate.

Celor care au susținut comunicări în cadrul simpozionului li s-au înmânat de către domnul Constantin Crețan - șeful Centrului de Informare pentru Cetățeni, Diplome de Excelență, acordate de Primăria și Consiliul Local al Municipiului Târgu-Jiu.

Vă rog să primiți un salut, o strângere de mână, un gând de mulțumire pentru eforturile depuse în realizarea Simpozionului Național prof. univ. dr. muzicolog Petre Brâncuși, ediția a IV-a.

Apreciez din tot sufletul!

Un cordial strigăt recunoscător, niciodată îndeajuns, către dotatul productiv condeier istoric, dl. ing. Titu Pânișoară, inițiatorul rememorării soțului meu Petre Brâncuși, zbătătorul care a aprins scânteia ce nu numai că nu s-a stins (cum îi știu definiția) dar mai pâlpâie încă. De asemenea, spre gazetarul de excepție ce îi este frate de idei, drum și trudă în această acțiune, domnul Ion Șoldea.

Mulțumesc tuturor implicaților în frumoasa „împlinire” și celor prezenți în sală!

Marieta Brâncuși
4 iunie 2006

Petre Brâncuși

Un distins muzician român provenit de pe meleaguri gorjene

Am avut întotdeauna o deosebită stimă și apropiere prietenească pentru acest fiu al meleagurilor de unde, în trecut, s-a ivit marele Constantin Brâncuși și continui și astăzi după trecerea anilor să-l simt aproape și să-l consider pe Petre Brâncuși o ilustră personalitate a Culturii și artei românești.

Știam încă de la începuturile sale că a fost normalist - ca și mine, dealtfel. Pe vremuri, școlile normale erau adevărate focare de învățământ și cultură, unde tinerii dotați cu vădite calități umane și artistice își valorificau intens înclinațiile artistice.

În lexiconul Muzicienilor Români, Viorel Cosma punctează sintetic ascensiunea sa artistică. Încă de la primele studii la Conservatorul de muzică „C. Porumbescu” din București (1950-1955), ca student sârguincios, s-a bucurat de îndrumarea unor maestri ai muzicii noastre, printre care: Ion și Gheorghe Dumitrescu, George Breazul, Tudor Ciortea, Sabin V. Drăgoi, D. D. Botez, Vinicius Grefiens, Ionel Ghiga, Mircea Basarab și alții.

Încă de pe băncile Conservatorului, Petre Brâncuși s-a remarcat ca un profund cunoscător al fenomenului muzical românesc, ceea ce l-a îndemnat să-și exprime părerile și convingerile sale estetico-muzicale în diferite publicații ale vremii, printre care cele apărute în „Contemporanul” și, mai târziu, în „Cultura Poporului” și „Îndrumătorul Cultural” care constituiau adevărate jaloane în aprecierea creației compozitorilor români sau cele privind aportul interpretativ al unor soliști vocali, instrumentiști și dirijori la susținerea și dezvoltarea vieții muzicale românești.

Începuturile uceniciei sale într-ale muzicologiei le aflăm în redacțiile sus menționatele reviste de cultură, iar mai apoi ca redactor muzical la Editura Didactică și Pedagogică (1956-1959), unde am avut prilejul să-l întâlnesc, personal, pentru prima oară.

Prin 1957 - 1958, împreună cu maestrul coregraf Gheorghe Popescu- Județ, i-am făcut o vizită la Editură, unde predasem spre tipărire manuscrisele unor volume de culegeri de folclor muzical-coregrafic și de costume populare din zonele Olteniei și Munteniei. Petre Brâncuși, tânăr redactor muzical, ne-a întâmpinat cu

deferență, interes și stimă și ne-a relatat despre cum decurg lucrările de redactare și tipărire ale acelor lucrări.

Pe mine, Popescu-Județ m-a prezentat ca pe un apropiat colaborator al său. Discuția a fost fructuoasă și speranța într-o iminentă apariție a cărții s-a instalat în sinea lui, ceea ce l-a determinat, înainte de a ne despărți să declare:

„- *Dragă Petrică, dacă tu ne ajuți ca aceste culegeri de folclor muzical-coregrafic să apară cât mai curând la Editura ta, eu îți prezic - fără îndoială - că vei ajunge un Mare Om în Tara Românească*”.

În 1959 își începe cariera universitară - mai întâi ca lector și conferențiar, iar mai apoi ca profesor la Conservatorul bucureștean, devenind în 1972 Rector al acestei importante instituții de învățământ muzical superior. Nu pot să nu amintesc aici de un episod grăitor pentru bunele relații pe care le-am avut cu Petre Brâncuși. Prin anii 1973-1975 făceam parte din juriul Concursului Coral televizat „Patrium Carmen” inițiat și coordonat magistral de către muzicologul Vasile Donose. Juriul era prezidat de maestrul D. D. Botez și, în alcătuirea sa, printre alții, se găsea și Rectorul Conservatorului: Petre Brâncuși. Într-o pauză, Vasile Donose mă abordează:

„- *Dragă Costică, n-ai vrea tu să iei conducerea folclorului în Televiziunea Română?*”

„- *N-am nimic împotrivă, dar. ...*”

Vasile Donose m-a întrebat dacă am diplomă iar eu i-am răspuns - ca țiganul care, în tramvai, întrebat fiind dacă are bilet, i-a răspuns controlorului:

„- *Nu prea am!*” Adică, n-avea deloc ...

Așa și eu, i-am răspuns la fel: „- *Nu prea am!*”

Povestea e cam lungă; împrejurările au făcut ca, în vara anului 1949 să plec intempestiv din Iași, fără a-mi putea da ultimele două examene la Conservator: Marxism și Pedagogie, în toamna aceluiași an; fără aceste două examene trecute nu puteam fi considerat absolvent. (Examenul de diplomă s-a introdus abia în 1950).

Vasile Donose mi-a spus: „- *Nu-i nimic, o să mai vorbim ..*”, dar n-am mai vorbit niciodată despre aceasta ...

După câteva momente de reflecție mi-am zis: „- *Oare, diploma aceasta, devenită atât de importantă, n-aș putea să o obțin și eu, la cei 47 - 48 de ani?*”

Lângă mine, în juriu, stătea doar Rectorul Conservatorului, Petre Brâncuși, așa că, i-am relatat discuția dinainte cu Vasile Donose și l-am rugat să-mi spună ce aș putea face pentru a intra și eu în posesia unei diplome de absolvență a Conservatorului. Cu multă atenție și sollicitudine mi-a spus:

„- *Vino mâine, luni, la ora 8 dimineață la mine!*”

A doua zi, cu toate documentele care atestau absolvirea tuturor celorlalte cursuri ale Conservatorului din Iași (în 1949), m-am prezentat la el, unde mai era și un important inspector de specialitate de la Ministerul Învățământului. Acesta a examinat toate aceste atestate și, împreună cu Petre Brâncuși au decis:

1. Voi face frecvență un an (anul IV-ultim) în 1973-1974;
2. Voi urma un singur curs, la zi, la alegere (și am ales cursul de citire de partituri - cu Iosif Csire);
3. În această perioadă voi da 13 examene;
4. Totodată, voi realiza lucrarea de diplomă (mi-am ales tema „Folclorul muzical românesc în creația cultă-corală și în spectacolul scenic”, coordonator științific: Lazăr Octavian Cosma).

Nu voi uita niciodată că Petre Brâncuși s-a comportat - în acest caz - ca un om de o rectitudine exemplară, dovedind totodată o caldă și sinceră înțelegere și apropiere față de mine.

A urmat un an plin de eforturi în direcțiile amintite, iar la sfârșit am avut satisfacția obținerii mult râvnitei diplome - cu nota 10 semnată de Președintele comisiei - compozitorul Gh. Dumitrescu.

Acum aveam diploma ... dar nu m-a mai solicitat nimeni de la Televiziune, decât doar ca dirijor de orchestră ...

*

* *

Revin la sublinierea calităților native ale lui Petre Brâncuși, amplificate prin studii și cunoaștere aprofundate, însoțite de putere de muncă și efort susținut, care l-au condus la obținerea și a altor posturi importante de conducere în domeniul vieții muzicale românești:

- Director al Editurii Muzicale a U.C.M.R.;
- Director al Direcției Muzicale a Radioteleviziunii Române;
- Președinte al U.C.M.R.;
- Director al Operei Române din București.

În toate aceste ipostaze Petre Brâncuși s-a afirmat ca un conducător ferm și avizat, loial și drept în decizii, animat de profunde principii morale și interes

superior în direcția promovării celor mai autentice valori artistice, creatoare și interpretative, în peisagiul artei muzicale românești.

Ne-a lăsat numeroase lucrări de muzicologie printre care:

- Teza sa de doctorat (1976) despre George Breazul - devenită apoi: „Istoria nescrisă a muzicii românești”;
- Cursul de istoria muzicii românești în 2 volume;
- „Muzica românească și marile ei primeniri”;
- Articole și studii de muzicologie în publicațiile vremii;
- Lucrări originale și prelucrări de folclor;
- Conferințe, concerte - lecții și emisiuni de radio și televiziune - în care a vorbit despre: Verdi, Rossini, Beethoven, Mozart, Haydn, Wagner, Berlioz, Brahms și alții, precum și despre compozitori români, printre care: Ion și Gh. Dumitrescu, Zeno Vancea, Sabin Drăgoi, Marțian Negrea etc.

M-am întrebat deseori, văzând această activitate fantastică, de unde a avut el forța necesară de a se dedica în mod total și de a-și împlini magistral toate aceste sarcini ce i-au incubat pe întreg parcursul agitatei sale vieți; și mi-am răspuns tot eu, probabil că a moștenit această forță și pricepere de la generațiile de gorjeni, artiști autentici, oameni de ispravă și luptători pentru dreptate, adevăr, bine și frumos, care au dăruit poporului român un Tudor Vladimirescu un Constantin Brâncuși și un mare muzician: PETRE BRÂNCUȘI.

Constantin Arvinte
21 mai 2006, București

Creații muzicale românești prezentate și premiate de către Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor în perioada 1977 – 1982

Doamnelor și domnilor,

Onorată asistență,

Invitată de mai micul meu coleg de Conservator prof. univ. dr. Cristian Brâncuși să particip la Simpozionul Național prof. univ. dr. Petre Brâncuși, am călătorit în timp încercând să regăsesc întâmplările, trăirile peste care trecerea implacabilă a timpului își pune neiertător pecetea ... Și așa au început să se perinde imagini din vremea studenției mele, din perioada anilor 1969-1973, unde, la cursul de istoria muzicii românești, profesorul Petre Brâncuși ne prezenta cu rigurozitate academică însoțită uneori și de comentarii șagălnice figurile proeminente ale creatorilor români și operele acestora lăsate moștenire. Mă pregăteam cu multă seriozitate, știut fiind faptul că profesorul era foarte exigent și impunea prin ținuta sa profesională respect și admirație.

Dar nu despre acest subiect mi-am propus să vorbesc; aceasta a constituit prima mea întâlnire cu maestrul Petre Brâncuși.

Cea de a doua, a avut loc peste 5 ani, în anul 1978, când, în urma unui concurs organizat de către Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor al cărei președinte era, posturile de secretari muzicali ai secțiilor de creație din cadrul Uniunii, respectiv Secția de muzică simfonică cu subsecția de fanfară, Secția de muzică corală cu subsecția didactică, Secția de muzică ușoară precum și Secția de muzicologie, urmau să fie ocupate de specialiști absolvenți ai Conservatorului. N-am să uit niciodată emoția profundă care m-a copleșit când am pășit în cabinetul președintelui - o încăpere situată în incinta Ateneului Român - unde o comisie constituită din 14 compozitori, reprezentanți ai Birourilor secțiilor de creație, urma să examineze candidații înscriși, printre care mă aflam și eu În acel moment am vrut să dispar, să mă volatilizez, dar zâmbetul maestrului Wilhelm Georg Berger, secretarul de atunci al Secției simfonice, m-a încurajat să fac primul pas ... și să particip la dialogul propus despre George Enescu și alți compozitori români. De la admiterea mea ca secretar muzical al Secției simfonice au trecut, când oare?, 28 de

ani, în care am avut privilegiul de a audia creațiile muzicale prezentate Biroului simfonic lucrări aparținând compozitorilor din București, Cluj-Napoca, Iași, Târgu-Mureș, Timișoara, Chișinău.

Analizele și comentariile, la cel mai înalt nivel profesional, m-au facut să înțeleg diversitatea stilistică și complexitatea creației românești, oferindu-mi vastitatea orizontului componistic. De aceea, cu siguranță, recunoștința și gratitudinea mea se îndreaptă către maestrul Petre Brâncuși, care mi-a oferit, consider eu, această șansă unică, alături de aprofundarea și asimilarea cunoștințelor muzicale s-au adunat și minunate amintiri - povestiri, glume ale măștrilor care, pe rând, cu discreție au părăsit această lume, locul lor fiind ocupat de tineri compozitori reprezentativi.

După această introducere nostalgică revenind la prezența mea ca invitat la acest simpozion, am avut ca suport filosofic cuvintele lui Andrei Pleșu din cartea sa „Despre îngeri”. Citez: „...în muzică domnește cea mai profundă intimitate a sufletului, precum și intelectul cel mai riguros; ea îmbină în sine cele două extreme care devin ușor independente una față de cealaltă.”

Cunoscând contextul politic în care maestrul Petre Brâncuși a condus Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor, respectiv martie 1977 - aprilie 1982, constatăm că în această perioadă au fost create opere muzicale profunde, substanțiale, de esență, prezentate și comentate în cadrul cenaclurilor organizate de secțiile de creație.

Instituțiile muzicale erau subordonate Consiliului Culturii și Educației Socialiste precum și Comitetului Central al P.C.R. Era firesc, ca și Planul de creație al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor să reflecte evenimente precum: Aniversarea a XXXV de ani de la Eliberarea patriei; 2050 de ani de la întemeierea primului stat geto-dac; Prezența muzicii românești în a II-a etapă a Festivalului național „Cântarea României”; împliniri și deziderate în creația instrumentală și vocală; Sarcinile ce revin U.C.M.R. în lumina proiectelor de documente ale Congresului al XII-lea; 60 de ani de la înființarea Societății compozitorilor români și 30 de ani de activitate a U.C.M.R.

Fără a abuza de răbdarea Domniilor voastre, pentru care o înșiruire de nume și titluri nu exprimă conținutul și caracterul emoțional pe care-l are audiția unei lucrări asupra ascultătorului, voi enumera selectiv, cu rigoare, din păcate cu unele inerente omisiuni, câteva dintre creațiile prezentate în cadrul Secției simfonice

care au fost inspirate de evenimentele amintite și nu numai, cărora li s-a decernat premiul U.C.M.R. Conducerea Uniunii nu a aplicat nici o cenzură, fiind premiate și lucrări simfonice, camerale, instrumentale și vocale, lucrări electronice scrise fără a fi dedicate anumitor evenimente istorice.

Așadar, în ordine cronologică acestea sunt:

1976-1977

Gh. Dumitrescu - Oratoriul „Soarele neatârării”
Remus Georgescu - Oratoriul „Cântare străbunilor”
Cornel Trăilescu - Opera „Dragoste și jertfă”
Anatol Vieru – Opera „Iona”
Pascal Benteoiu - lucrarea simfonică „Eminesciana III”
Wilhelm Berger - Simfonia XI – „Sarmizegetusa”
Dumitru Capoianu - poemul simfonie „Chemări 77”
Dan Voiculescu – „Cantata Patriei”
Emilian Ursu – „Uvertura festivă 1877” pentru fanfară

1978

Aurel Stroe - Opera „Orestia II”
Cornel Țăranu - Simfonia a II -a „Aulodica”

1979

Sigismund Toduță - Oratoriul „Pe urmele lui Horea”
Liviu Comes - Oratoriul „Cântec în piatră”
Tudor Ciortea - Oratoriul „Din imnele Transilvaniei”
Teodor Bratu - Opera „Din vremea Unirii”
N. Beloiu – „Clopotele Alba-Iuliei”, lucrare simfonică
Adrian Iorgulescu – „Nebănuitele trepte”
Liana Alexandra - Simfonia a II-a „Imnuri”

1980

Șerban Nichifor - Oratoriul „Glorie eroului necunoscut”
Myriam Marbé – „Concert pentru clavecin și orchestră de cameră”
Dan Constantinescu – „Sextet de coarde”
Tiberiu Olah – „Armonii II”

1981

Șt. Niculescu - Simfonia a II-a „Opus Dacicum”
Adrian Iorgulescu - lucrarea vocal-camerală „Memento”
Octavian Nemescu - lucrarea electronică „Combinatii în cercuri”
Carmen Petra - baletul „Miorița”

1982

Wilhelm Berger - drama simfonică „Faust”
Șt. Niculescu - baletul „Făt Frumos din lacrimă”
Adrian Iorgulescu - lucrarea simfonică „Ipostaze II”

De asemenea, a fost decernat Marele Premiu al U.C.M.R. pentru întreaga activitate de creație următorilor compozitori: Ludovic Feldman (1977), Zeno Vancea (1980), Tudor Ciortea (1981), D. D. Botez (1982).

Cei interesați în cunoașterea fenomenului creator aparținând tuturor secțiilor U.C.M.R. au la dispoziție multiple surse aflate în Lexiconul compozitorilor și muzicologilor de Viorel Cosma, enciclopedii, dicționare, „Hronicul muzicii românești” întocmit de O. L. Cosma, actualul președinte al Uniunii, ales în cadrul Adunării Generale din 7 Aprilie 2006 și alte mijloace de informare aflate în biblioteca documentară a Uniunii.

Marele merit al președintelui Petre Brâncuși - în perioada la care ne referim - a fost discreția cu care a lăsat libertatea de creație a tuturor compozitorilor, necenzurând nici o lucrare - lăsând birourile secțiilor de creație judecarea și aprecierea valorică a lucrărilor propuse a fi premiate de către U.C.M.R.

În încheiere câteva gânduri ale poemului testamentar adresat prietenilor de către scriitorul Gabriel Garcia Marquez: „*Dumnezeule, dacă aș avea o inimă, mi-*

aș scrie ura pe gheață și aș aștepta primele raze de soare” și „... dacă aș avea o bucată de viață, n-aș lăsa să treacă nici o singură zi fără să le spun celor pe care-i iubesc cât de mult îi iubesc”.

În plan muzical, mesajul gânditorului Andrei Pleșu ne apropie cel mai mult de cel a cărui amintire o evocăm astăzi: *„îngerul este aroma celestă a armoniei; prin el descoperim întreaga noastră sonoritate, auzim partea încă neauzită a propriei melodii ...”* așa cum cred că și cuvintele mele au fost auzite de profesorul meu, Petre Brâncuși.

Prof. drd. Elena Rotărescu

Izvorul creației corale a compozitorului Petre Brâncuși

Invitația de a participa la Simpozionul Național cu tema „Profesor universitar doctor Petre Brâncuși și Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România”, organizat în minunatul oraș Târgu-Jiu, îmi oferă prilejul să exprim câteva gânduri în legătură cu opera muzicală a personalității omagiate, nu atât din punct de vedere muzicologic, cât din perspectiva dirijorului de cor, căutător al resurselor de expresivitate în orice colț de partitură.

Absorbit de opera sa muzicologică și de răspunderile față de instituțiile artistice pe care le-a condus, profesorul Petre Brâncuși s-a manifestat și în calitate de creator, adunând, în timp, un buchet de lucrări pe care le-a publicat într-o colecție de *Coruri* la Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, în anul 1988.

Creația maestrului Petre Brâncuși este una eminentă corală și din acest motiv ne îndreptăm atenția spre activitatea muzicianului omagiat pentru a reliefa alte dimensiuni ale personalității sale artistice și unor aspecte mai puțin cunoscute chiar de către dirijorii de cor.

Compozitorul a ales această modalitate de exprimare întrucât genul coral era în măsură să corespundă într-un mod deplin sensibilității artistice de care autorul

ne convinge prin lucrările pe care le-a semnat. Deși numărul lucrărilor este restrâns, ele exprimă o preocupare constantă a compozitorului față de actul creator. Așa se face că primele creații corale pe care le-a publicat datează din 1958, iar în anii care au urmat apar celelalte creații din care descifrăm o preocupare constantă a muzicianului Petre Brâncuși de a se exprima pe o suprafață largă a domeniului muzical.

Volumul de *Coruri* publicat la Editura Muzicală în 1988 conține, cred, doar o selecție a înclinațiilor creatoare a celui ce a fost director de instituții artistice naționale, Rector al Conservatorului și Președinte al U.C.M.R. și un semn al potențialității creatoare a muzicianului afirmat într-o permanentă activitate managerială.

Colecția de *Coruri* semnată de Petre Brâncuși cuprinde lucrări destinate corurilor de copii, corurilor de femei, de bărbați și corurilor mixte. În ansamblu, este o colecție de miniaturi corale în care se regăsesc ecourile melodiilor pe care autorul le păstra în amintirea sa încă din primii ani ai adolescenței, când farmecul muzicii îl chema spre contopirea vieții proprii cu un destin artistic.

Împărțit în mod egal în 7 ópusuri pentru voci egale și alte 7 pentru coruri mixte, volumul de *CORURI* semnat de Petre Brâncuși are calitatea de a prezenta în mod exponențial trecerea de la sonoritățile suave ale vocilor de copii la corurile feminine, bărbătești, á cappella, cu acompaniament și cu soliști.

Dimensiunea acestor creații este variată: unele sunt cântece scurte pentru vocile de copii (ex: „Cântecel de viață nouă”), altele sunt creații elaborate, tinzând chiar spre forma poemului coral (ex: „Cântec nou de primăvară” sau „Izvorul visului”). În toate aceste coruri există o evidentă preocupare pentru reliefaarea cât mai pregnantă a conținutului poetic în slujba căruia compozitorul imaginează sonorități și ritmuri cât mai diferite.

Poeziile de la care pornește Petre Brâncuși prezintă o caracteristică aparte: unele creații au ca idee poetică versurile unor importanți compozitori care, la rândul lor, sunt creatori de coruri. În ordinea apariției în volum, aceștia sunt: Nicolae Coman, Teodor Bratu, D. D. Stancu, Felicia Donceanu. Această raportare a compozitorului Petre Brâncuși la opera poetică a confrăților săi crează nu numai o situație inedită, ci și una plină de forță izvorâtă din imaginația fertilă a compozitorilor deveniți ei înșiși poeți. Celelalte lucrări traduc în sunete mesajele poezilor Jean Gheliuc, Liviu Ionescu, Nicușor Constantinescu și Ioan Meițoiu.

Lista numelor celor care semnează versurile creațiilor corale ale compozitorului relevă faptul că pentru muzician a fost importantă relația cu sensibilitatea poetică a epocii sale și cu modul în care autorii acestor creații și-au exprimat gândurile și trăirile lăuntrice. În acest sens, se pot identifica două tipuri de tematici: una predominant lirică - aparținând poezilor-compozitori a căror sensibilitate intrinsecă se revarsă în imagini de o adâncă frumusețe - și alta dominant patriotică, proprie poezilor Jean Gheliuc, Liviu Ionescu, Nicușor Constantinescu, Ioan Meîțoiu.

De fapt, cu fiecare din aceste creații transpare un puternic sentiment patriotic exprimat în cele mai diverse moduri. Desigur, năstă în intenția noastră să decelăm aspectele legate de conotația ideologică a textelor, aici doar constatăm că pentru compozitorul Petre Brâncuși creația corală a constituit cadrul optim de exprimare a cântecului resimțit în adâncul ființei sale, ca o prelungire a rădăcinilor sale strămoșești.

Compozitorul Petre Brâncuși a ales genul coral nu doar din motive de sensibilitate artistică, ci și din conștiința faptului că acest gen a statornicit creația cultă românească, impunându-se ca un model de preluare a simțămintelor exprimate cu deosebită plasticitate, de-a lungul vremii, de către cei mai importanți compozitori. Pentru români, cântarea corală - atât cea bisericească, cât și cea laică - a reprezentat un mod de a-și defini stările lăuntrice și de a exprima bogata vibrație sufletească, în care conviețuiesc bucuria și durerea, aspirația și deznădejdea.

În creația compozitorului Petre Brâncuși sentimentul predominant este cel al bucuriei, al anotimpurilor de bucurii (ex: corul „La izvorul visului”, pe versurile Felicie Donceanu) la care se alătură, în chip firesc, sentimentele veșnice ale întristării generate de despărțirea de familie și de cei dragi (ex: „Mă duc maică de la tine”, versuri populare). Așadar, opera compozitorului Petre Brâncuși apare ca o continuare a tematicii muzicii corale tradiționale și o înveșmântare sonoră a mesajului în înfățișarea sa apropiată epocii noastre.

Semnalând aici prezența versurilor populare ca sursă de inspirație a creației compozitorului, deja facem legătura cu cea mai importantă latură a corurilor semnate de Petre Brâncuși, FOLCLORUL MUZICAL și LITERAR, considerat cel mai pur izvor și cel mai fertil sol din care se poate defini o creație autentică. Comoara folclorică românească a dat strălucire întregii creații culte românești și a contribuit fundamental la formarea trăsăturilor definiției ale acesteia. Simfonia,

opera, muzica de cameră și toate celelalte genuri muzicale poartă cu prisosință amprenta folclorică și cantabilitatea muzicii vocale.

Gândirea compozitorului Petre Brâncuși s-a format și s-a exprimat în cadrul muzicii populare, identificând modalități proprii de exprimare prin intermediul sintezei tono-modale. Compozitorul vede folclorul ca o sursă de inspirație nu numai din argumentele pe care le oferă frumusețea și profunzimea acestuia ci și din faptul că folclorul exprimă un specific autohton inconfundabil al creației muzicale. Tradiția corală a folclorului românesc îl marchează pe compozitor în mod indirect, în stratul profund al sensibilității sale, de unde reapare printr-un subtil proces de anamneză a mediului muzical din copilărie. Folclorul este și pentru Petre Brâncuși - ca și pentru majoritatea compozitorilor naționali - un „fond” sonor care l-a inspirat în opera sa; alegând acest izvor, compozitorul nu citează melodii sau ritmuri ale folclorului țărănesc ci doar se adaptează stilului popular.

Melodiile create în acest ethos popular sunt armonizate în scopul dobândirii unei reale bogății timbrale, sinteză concepută ca transfigurare a sursei originare în sensuri noi dezvăluite de îngemănarea textului poetic cu discursul sonor.

Văzută unitar, colecția de coruri a maestrului Petre Brâncuși reprezintă o integrare a extrasului folcloric din zona Olteniei în miniatura corală în scopul îngemănării artei populare cu cea cultă și a tradiției cu contemporaneitatea.

Miniatura corală în stil popular a lui Petre Brâncuși se remarcă printr-o continuă explorare a timbralității vocale și o adaptare a mijloacelor de expresie la gradul mediu de dificultate interpretativă. Limbajul muzical este preponderent omofon, intercalat cu zone polifonice.

În ceea ce privește creația corală detașată de sursa folclorică, compozitorul apelează la resursele mobilizatoare ale marșului muzical. În mod evident, Petre Brâncuși a dedicat o bună parte din inspirația sa acestui gen coral având ca suport poetic poezia patriotică.

O scurtă caracterizare a celor două categorii de sonorități la care compozitorul face apel: corurile pe voci egale și corurile mixte, evidențiază faptul că pentru corurile de copii apelează la melosul popular, în special la colind - pe care muzicologia noastră îl consideră o matrice stilistică a întregii creații muzicale. Dacă este firească preocuparea autorului pentru accesibilitatea melodică și pregnanța refrenelor acestor creații, cupletele sunt construite pe principii antecedent - consecvent, având intercalate sunete de clopoței, bătăi din palme și

din picioare.

Deși linia melodică este cursivă, în unele pasaje apar ornamentații vocale preluate din colindele și cântecele de stea ale Olteniei (ex: „Clopoței de primăvară”).

Ritmica acestor lucrări este deosebit de bogată; începând cu alternanțele metrice (ex: „Cântec nou de primăvară”) și continuând cu expresivul ritm aksak, atât de îndrăgit de copii, în această categorie de coruri întâlnim o întreagă desfășurare a fanteziei ritmice a compozitorului. Remarcăm, în acest context, lucrările „Un anotimp de bucurii”, versuri Teodor Bratu și „Cântec nou de primăvară”, versuri Nicolae Coman. În aceste creații se face simțită nu numai vigoarea ritmică ci și caracterul luminos al temelor, precum și delicatețea și cantabilitatea acestora.

Lucrările create de Petre Brâncuși în „caracter popular” (cum spunea George Enescu) sunt prezente și în categoria corurilor mixte, însă de această dată cu un discurs melodic cromatizat și încărcat cu armonii deopotrivă suave sau ușor tensionate (ex: „La izvorul visului”).

Din punct de vedere armonic, autorul preferă armonia diatonică, deși sunt evidente momentele de armonizare modală.

Forma lucrărilor este limpede, încadrată în dimensiunea strofică a textului.

Una dintre lucrările pline de dramatism ale acestui ciclu, de altfel, un mic poem coral, poartă titlul „Mă duc maică de la tine” pe versuri populare, o creație de mare expresivitate în care regăsim celebrul motiv din folclorul românesc al enumerării ceasurilor până la clipa despărțirii. În această categorie de creații, pentru cor mixt, se remarcă prezența diferitelor structuri ritmice cu caracter ostinato, pedale propriu-zise sau pedale ritmice și o ambianță sonoră mult mai tonală față de prima categorie de coruri unde excelează ritmul aksak - sprintar - ritmul sincopat, în balans cu ritmul ferm al vocii grave.

De asemenea, melodica pieselor pentru voci egale se bazează pe scări oligocordice, heptacordii cu trepte mobile, intervale caracteristice modurilor populare (cvarta lidică), prezența ornamenticii melodice etc. Ca o notă caracteristică a creațiilor lui Petre Brâncuși remarcăm ISONUL - un sunet îndelung ținut, alimentat de suflul fiecărui cântăreț, sau derivata isonului, pedala ritmică.

Imnurile adresate nevinovăției din cântecele pentru copii alternează cu lirismul cântecelor de dragoste; remarcabile sunt versurile compozitoarei Felicia

Donceanu și înveșmântarea lor melodică de către compozitorul Petre Brâncuși:

Du-te dor la mine-n sat

Du-te unde mi-am lăsat

Urma pașilor dintâi

La izvorul visului.

În calitate de dirijor, încerc o concluzie a celor afirmate mai sus, considerând că opera corală a lui Petre Brâncuși s-a născut dintr-o inspirație autentică, conexată la cântecul popular românesc. Pătrunsă de spiritul clasic al simetriei formelor, de o reușită varietate a combinațiilor timbrale și de o luminoasă paletă de tonalități, moștenirea compozitorului evocat aici poartă amprenta arhetipului cântecelor auzite în satul său natal, Brădiceni, comuna Peștișani.

Această creație a fost destul de puțin prezentată publicului ascultător, ceea ce înseamnă că ea încă își așteaptă dirijorul și interpreții, așa cum se va întâmpla astăzi, aici, când un grup de muzicieni inimoși vor exemplifica câteva partituri din creația sa.

Închei alocuțiunea devenind patetic, fără să îmi propun; beneficiind de relația profesională și prietenească pe care o întretin de multă vreme cu prof. univ. dr. Cristian Brâncuși, consider că dincolo de moștenirea lăsată de muzicologul, profesorul și compozitorul Petre Brâncuși a fost și este transmiterea harului muzical către fiul său, devenit dirijor reductabil, cadru didactic universitar și doctor în muzică. În acest fel se poate explica, probabil, de ce marile destine se împlinesc în succesiuni de generații.

Conf. univ. dr. IOAN GOLCEA

Petre Brâncuși și istoriografia muzicală românească

Orice personalitate este produsul epocii sale. Devenirea profesională este influențată de fundamentele societății în care respectiva personalitate se afirmă. Profesorul universitar doctor Petre Brâncuși este produsul Școlii Normale din Târgu-Jiu și al conservatorului bucureștean.

Pentru el muzica a fost, în egală măsură, știință și artă. Această realitate i-a permis să se manifeste ca o personalitate complexă în cercetare și creație. În plus Petre Brâncuși se angajează pe tărâmul activității didactice și cel al problematicei sociale. Este, cu alte cuvinte, o personalitate omniprezentă în câmpul social-politic și cultural.

În scrupuloasa muncă de cercetare, modelul ales este muzicologul George Breazul, personalitate proeminentă a istoriei muzicii, personalitate ce face obiectul cercetării sale doctorale. În abordarea cercetării este călăuzit de analiza duratei lungi, singura în măsură să furnizeze cercetătorului metoda validă, potrivită pentru conturarea unei opere științifice pertinente.

Lucrarea „George Breazul și istoria nescrisă a muzicii românești”, apărută în 1978 în Editura muzicală, dezvăluie crezul științific al profesorului Petre Brâncuși. Autorul îl socotește pe G. Breazul un deschizător de drumuri în cercetarea trecutului muzicii românești. Aidoma modelului său, profesorul Brâncuși, consideră cântecele vechi autohtone un „tezaur în care se află și de unde se poate descifra geneza poporului” este perceput precum „cel mai autentic document uman, prin care se dezvăluie nu numai particularitățile locuitorului de pe aceste meleaguri dar și atributele muzicalității în genere”.

Petre Brâncuși abordează cu pricepere și curaj - la fel ca G. Breazul - domenii ce aparțin psihologiei, sociologiei, etnologiei, discipline care-l ajută să adâncească și să perfecționeze metoda de cercetare.

În 1974, Petre Brâncuși susține și publică teza de doctorat „Semnificații actuale ale operei lui George Breazul” lucrare ce prezintă un înaintaș strălucit cu preocupări multiple, de la sondarea începuturilor artei muzicale la noi, la implicarea totală și benefică în constituirea și dezvoltarea instituțiilor specifice. Același comportament îl caracterizează și pe profesorul Brâncuși. Cercetarea lui Petre Brâncuși ne permite să apreciem că atât el cât și Breazul s-au angajat să scrie o istorie a românilor prin muzică. În special a istoriei și a tipologiei românești.

În această ordine de idei, Petre Brâncuși ni-l prezintă pe George Breazul ca pe o personalitate enciclopedică, așa cum el însuși a încercat să fie.

Cea mai importantă lucrare a lui Petre Brâncuși este „Muzica românească și marile ei primeniri”, apărută în 1978 la Editura Muzicală. Cuprinzătoarea exegeză valorifică strădaniile și căutările de aproape două decenii ale autorului și integrează cu generozitate cercetările altor specialiști. Muzicologul este călăuzit în

permanență de dorința de a prezenta fenomenul muzical în strânsă relație cu devenirea noastră istorică. Insistând pe originalitatea culturii muzicale românești nu pierde nici o clipă din vedere interdependențele muzicii românești cu muzica europeană și în special cu cea a neamurilor din vecinătatea valahă. Primul volum se ocupă de evoluția culturii muzicale de la începuturile vieții spirituale și până în secolul al XVIII-lea. Petre Brâncuși reușește să convingă cititorul că realizările muzicale ale oamenilor care au trăit în acest areal istorico-geografic sunt la fel de importante și rafinate ca și celelalte domenii ale spiritualității. Meritul autorului este cu atât mai lăudabil cu cât el dovedește o foarte bună cunoaștere a problematicii istorice. Așa se explică ușurința cu care reușește să evidențieze caracterul integrator al spiritualității și interferențele bivalente dintre muzică și faptul istoric. Ca și modelul său, Petre Brâncuși se ocupă în mici detalii de creația folcloristică pe care o socotește temelia solidă a întregii creații culte de mai târziu. Folclorul muzical este oglinda fidelă a existenței ființei omenești din „spațiul românesc”. Creațiile folclorice însoțesc munca, iubirea, durerea și bucuria, năzuința și disperarea. Sunt subliniate elementele de originalitate ale culturii muzicale străvechi, frumusețea și profunzimea cântecului de leagăn, ale descântecului și ale celorlalte specii ale folclorului muzical. Analizând funcționalitatea folclorului, Petre Brâncuși ne convinge de valențele psihice, întăritor volițional pe care le poartă și ni le transmite cântecul popular.

Volumul al doilea este dedicat în totalitate creației secolului al XIX-lea. Veacul afirmării noastre naționale poartă în sine și argumentele maturizării creațiilor muzicale. Era de așteptat ca muzica acestui veac să fie, aproape în întregime, pusă în slujba idealurilor naționale românești.

Acum sunt materializate căutările anterioare în compoziție, cercetare teoretică și estetică, cele de istoria muzicii și folcloristică etc. Muzica secolului XIX este în primul rând una angajantă, mobilizatoare.

La fel ca întreaga cultură, creația muzicală îndeplinește un rol educativ, formativ. Patriotismul este cuvântul de ordine al inteligenței întregi. Toate lucrările componistice sunt străbătute de fiorul mobilizator al împlinirii naționale. Petre Brâncuși analizează cu meticulozitate și entuziasm nașterea imnului național, a primelor lucrări vocal-simfonice semnificative, a primelor creații de cameră și lucrări simfonice, vodeviluri, operete și opere și subliniază impactul acestora în planul educației naționale ...

Mai trebuie adăugat faptul că lucrarea cuprinde un bogat material iconografic dându-i strălucire și atractivitate. „Muzica românească și marile ei primeniri” este și rămâne o sinteză de referință pentru istoria genului. Orice exegeze nu vor putea să n-o folosească drept moment de referință și „rezervor” de informare.

Fie și numai pentru scurtele și lacunarele considerații de mai sus, universitarul Petre Brâncuși face parte din prestigioasa galerie a măștrilor muzicologiei românești.

Nu pot să nu-mi exprim considerația pentru profesorul Cristian Brâncuși, pentru strădania lui de a-și așeza tatăl în conștiința posterității. Sunt impresionat de râvna cu care analizează traiectoria părintelui său, de dreapta măsură cu care judecă opiniile pro și contra lui Petre Brâncuși.

Gheorghe GORUN

Petre Brâncuși hermeneut al școlii și esteticii muzicale

Motto: *„Am încercat în oameni să scapăr o scânteie:*

Știință! Învățătură! Cuvânt!

Mergeam strigând.

Am vrut în locul ocnei, o școală pe pământ!

Victor Hugo

Parafrazându-l pe G. W. Fr. Hegel putem accentua, cu subliniată mândrie, că Petre Brâncuși, C. Brâncuși, G. Uscătescu, I. Popescu - Voitești, Pompiliu Marcea, Gh. Grigurcu și mulți, mulți alți intelectuali și cărturari gorjeni strălucesc în „... șirul spiritelor nobile, în galeria eroilor rațiunii ce gândește”¹, care datorită forței lor intelectuale demiurgice au lăsat posterității opere, niciodată perisabile, gânduri, idei perene, mituri ce sfredelesc suflete și catalizează incomensurabile raționamente.

Nolens-volens îl decupăm acum pe Prof. univ. dr. muzicolog PETRE

¹ . Hegel, G. W. Fr.: Prelegeri de istoria filozofiei, vol. 1, Editura Academiei, Buc., p. 13.

BRÂNCUȘI, care **sui-generis** s-a aplecat cu acribie asupra **școlii** și costurilor ei socio-umane, asupra **muzicii și esteticii muzicale**, radiografiindu-i persuasiv posibilitățile axiologice și educaționale. În cărți precum „Istoria muzicii românești” ori „George Breazul și istoria nescrisă a muzicii românești”, **Petre Brâncuși** în consens cu Hegel, dovedește că în ceea ce suntem „avem să-i mulțumim tradiției care se încolățește ca un lanț sacru de-a lungul a tot ce este trecător, și a ceea ce deci a trecut, și care ne-a păstrat și ne-a transmis ceea ce a creat lumea care ne-a precedat”². Pe urmele lui Hegel, cărturarul gorjean aduce dovezi peremptorii (muzica traco-daco-geților, muzica bisericească, societățile culturale, școala și învățământul muzical, marii compozitori) pentru a demonstra că „tradiția nu este o statuie de piatră imobilă, ci e vie și crește ca un fluviu puternic, care se amplifică pe măsură ce înaintează mai departe de izvorul său. Conținutul acestei tradiții este ceea ce a produs lumea spirituală; și spiritul universal nu române pe loc”³. **O foiletare**, fie ea chiar și fugară, a cărților lui PETRE BRÂNCUȘI ne oferă peremptorii dovezi de adâncă radiografiere a istoriei esteticii și dimensiunilor muzicologiei. Pentru această distinsă personalitate a culturii muzicale românești, **hermeneutica** se interferează cu fecunda înțelegere a lui G. W. Fr. Hegel, care percutant caligrafia: „Ceea ce a produs astfel fiecare generație în știință, în domeniul spiritului, este o moștenire în vederea căreia au agonisit toate secolele care s-au scurs, este un sanctuar în care toate generațiile omenești au păstrat recunoscătoare și bucuroase, ceea ce le-a fost de ajutor în viață, ceea ce ele au reușit să înțeleagă din profunzimile naturii și ale spiritului”⁴

Este evident că profesorul și muzicologul născut pe meleagurile Gorjului a fost un cărturar de temut. Hermeneutizările sale poartă trimiteri la **Nietzsche** și **Mahabharata**, la mitul lui **Orfeu** și comentariile lui **Nicomachus din Gherasa**, la **Platon** și **Aristotel**, la **Paul Strassburgh**, **Paul de Alep**, **Bandinus**, **Coloni** și textele lui **Sulzer**, i-au fost aproape **D. Cantemir**, **M. Eminescu**, **L. Blaga**, **B. P.**

² Idem, p. 14.

³ Ibidem.

⁴ Idem, p. 15.

Hașdeu, N. Iorga, V. Pârvan, M. Sadoveanu. Răsfoind scrierile acestui distins **hermeneut**, ne dăm lesne seama că a stăpânit și studiat cu acribie străvechea cultură muzicală de pe teritoriul României (originea muzicii și a esteticii muzicale, muzica traco - daco - geților). Este prezentată profund și persuasiv muzica perioadei de trecere la feudalism și feudalismul timpuriu. Se radiografiază profund originalitatea și continuitatea culturii muzicale românești. Sunt **hermeneutizate** colindele, obiceiurile de primăvară - vară, muzica bisericească, muzica militară, muzica oștilor țărănești etc. Persuasiv și pertinent P. Brâncuși sublinia: „în epoca de trecere la feudalism - una dintre cele mai zbuciumate perioade din istoria poporului român - **cultura muzicală** amplifică datele anterioare, se îmbogățește cu noi elemente de structură, în conformitate cu evoluția societății noastre. Perioada aceasta, când are loc procesul de formare a **limbii și poporului român**, când apar cântecele epice, când se cristalizează elemente ale specificului național, reprezintă, în evoluția muzicii românești, etapa unor distincte și caracteristice manifestări de artă muzicală, din care străbate dragostea de frumos a poporului nostru, năzuința acestuia pentru afirmarea unei spiritualități originale”⁵. Cultura muzicală vastă, cunoașterea în detaliu a esteticii și fenomenului muzical românesc, îi facilitează lui P. Brâncuși întinse reflecții asupra muzicii din istoria medie a României, stăruind asupra muzicii bisericești și școlii de la Putna, asupra variilor sisteme de scriere muzicală (notația neumatică, notația ecfonetică, notația tabulatulară, notația alfabetică sau boetiană, notația guidonică, notația măsurată sau proporțională, notația bizantină) pe care le **hermeneutizează** didactic, cu știința profunzimii și pertinente trimiteri la **Codex Sturdzanus** și **Neagoe Basarab** la **Sebastian Tinodi** și **Valentin Bakfark** ori **Johannes Honterus**.

Prezintă un interes cognitiv major opiniile eruditului **Petre Brâncuși** privitoare la opera cărturarului român **Ioan Caioni**, care s-a distins printr-o solidă cultură teologică și filosofică. Acest cugetător cunoștea structura cântecului popular românesc, era la curent cu evoluția formelor și genurilor muzicii europene, cu notația specifică epocii. Enciclopedistul **Ioan Caioni** a elaborat lucrări din domenii foarte variate: istorie, botanică, literatură, pedagogie, muzică. De referință cognitivă sunt: Carte de cântece religioase latine, Mare antologie muzicală,

⁵ . Petre Brâncuși: Istoria muzicii românești, Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor din România, Buc., 1969, p. 48.

Cuvântări religioase, Culegere de poezii latine și maghiare. **Hermeneutul Petre Brâncuși** ne spune că: „Dintre lucrările muzicale, interesul cel mai mare îl prezintă Codex Caioni, care conține: misse, imnuri religioase, motete, ricercari, diferite dansuri - Gagliarda, Sarabanda, Couranta, Allemanda etc. - notate sub forma tabulaturilor pentru orgă. În lucrare întâlnim și câteva melodii populare românești, intitulate de obicei, dansuri valahe”⁶.

Ioan Caioni a pus în evidență vechimea, trăinicia și profunzimea catarhică a cântecului românesc. Muzicii românești din secolul XVIII, Petre Brâncuși îi acordă o evidentă atenție. Muzicologul, asupra căruia zăbovim aici, ne spune că **picturile morale** din numeroase biserici scot în relief diferite tipuri de instrumente muzicale populare și apariția „horei” românești, așa după cum ilustrează versete din psalmi în care este vorba de dans. Se subliniază că în veacul al XVIII-lea se amplifică numărul instituțiilor de cultură laică: școli, biblioteci, tipografii unde se cultivă interesul pentru datinile populare, pentru cântece și teatru.

În scrierile acestui strălucit om al cărții întâlnim elocvente pagini referitoare la cântecul, doina și dansul haiducesc. Avem reflecții perene privitoare la relațiile muzicale româno - ruse, româno - franceze, româno - italiene etc.

Din secolul XVIII se păstrează mărturii privitoare la muzica bisericească. În acest veac, Constantin Brâncoveanu facilitează apariția în București a unei școli de muzică, de la care ne-au rămas mai multe manuscrise cu trebuincioase cântări ale bisericii și cu text românesc, bazate pe structura modurilor bizantine.

Alături de cântările bisericești, manuscrisele conțin și cântări dedicate domnitorului, mitropolitului și altor respectabili demnitari. În manuscrise există și melodii cu vădite influențe ale muzicii populare și mai ales ale colindelor, ceea ce dovedește înrâurirea **creației folclorice** asupra celei cultice. Dimensiuni estetice evidente întâlnim și în manuscrisele care conțin cântări grecești, dar și influențe ale cântărilor orientale: turcești, persane, arabe etc. Cred a fi elocventă următoarea opinie formulată de finul analist **Petre Brâncuși**: „Școlile de muzică de pe lângă mănăstiri își continuă activitatea, pregătind în primul rând cântăreți de strană, care cultivă repertoriul specific muzicii bisericești (este vorba de sec. XVIII, G. D.). Cea mai cunoscută este școala muzicală de la mănăstirea Neamțului, de la care au

⁶. Idem, p. 65.

rămas manuscrise ale compozitorilor psalți”⁷.

Chiar și superficiala lectură a scrierilor muzicologului Petre Brâncuși ne fundamentează concluzia că **societățile culturale, învățământul și estetica muzicală** l-au interesat predilect. Cărturarul de care vorbim își întemeiază opiniile pe documente dar și pe scrierile lui Ion Câmpineanu, I. H. Rădulescu, Nicolae Iorga, Teodor Burada, Ion Andrei Wachmann, Martin Schneider, Gavriil Musicescu, Liviu Rusu și mulți alții

Petre Brâncuși zăbovește fecund asupra esteticii și educației muzicale stăruind asupra mijloacelor **sui-generis**: creația corală, creația lirico-dramatică, creația simfonică, creația vocal - simfonică, muzica de cameră, opera, baletul, opereta, muzica ușoară. Se poate spune că radiografiile, cu acribie, realizate în context de eruditul **Petre Brâncuși** sunt mereu actuale și motive de înrâurire pentru cei care vor să dezlege enigmele teoriei și esteticii muzicale. Alături de marele **G. Enescu**, teoreticianul, la care ne aliniem, cu satisfacție spirituală, a stăruit asupra crezului că „Muzica ... un grai izvorât din inimă și merit s-aducă dragoste și-nfrățire printre cei pe care îi despart credinți și obiceiuri deosebite. Muzica este un grai în care s-oglesc, fără posibilitatea de prefăcătorie, însușirile psihice ale omului, ale popoarelor”⁸. Și tot G. Enescu afirma convingerea sacră că: „Menirea sfântă a muzicii este să stingă urile, să potolească patimile și s-apropie inimile într-o caldă-nfrățire, așa precum a-nțeles-o mărețea antichitate, creând mitul lui Orfeu”⁹.

Mutatis-mutandis, explicit și implicit **Petre Brâncuși** aduce dovezi indubitabile că între creația poetică a lui **Eminescu** și creația muzicală a lui **Enescu**, există evidente afinități lirice. Se știe că barierele dintre poezie și muzică dispar, când cele două domenii incomensurabile ale spiritului și cugetării umane sunt hermeneutizate prin mesajul lor emotiv, estetic, cognitiv. În anul 1933, în discursul de recepție la Academia Română, Enescu spunea: „...încă din cea mai îndepărtată antichitate **poezia și muzica, cuvântul și tonul** au mers mână în

⁷ . Idem, p. 85.

⁸ . Citat după Vladimir Dogaru: Eminescu muzician al poeziei. Enescu poet al muzicii. Editura Ion Creangă, Buc., 1982

⁹ . Idem.

mână, adesea contopindu-se, completându-se.

Cuvântul aruncă lumină vie asupra sentimentelor, descriindu-le, precizându-le în chip plastic. Grație **cuvântului**, gândirea se poate formula. **Muzica**, revărsându-se în adâncimile sufletului, pătrunde, misterioasă, în cele mai tăcute taine ale simțirii. Din îmbinarea cuvântului și a muzicii s-au născut și se vor naște opere divine, nemuritoare”.

În **Amintiri**, referindu-se la mijloacele de exprimare, pe care le folosesc, în creațiile lor, **poetul și muzicianul**, autorul lui Oedip accentua:

„Un muzician compune întocmai ca un poet: el își caută cuvintele orbește, forțează pe cele mai bune să iasă din ascunzișurile lor și le încarcă cu un fel de incantație”¹⁰.

Aplicând această fecundă **hermeneutică** la creația poetică a lui **Eminescu** și la creația muzicală a lui **Enescu**, observăm că poezia celui dintâi este dublată de muzicalitate, iar muzica celui de al doilea este dublată de poezie. Eminescu, ca poet, e un muzician al cuvintelor, iar Enescu, ca muzician, e un poet al sunetelor. Reținem, totuși, că muzicalitatea nu se identifică cu muzica, după cum nici fiorul poetic nu-i totuna cu poezia. La o lectură efectuată în șoaptă constatăm însă, că, în poezia lui **Eminescu**, cuvintele cântă, iar în muzica lui **Enescu**, sunetele vorbesc.

Pentru aceste perene idei a pledat neostoit omul de școală, esteticianul și istoricul muzicii românești și universale **Petre Brâncuși**. Acestui cărturar model i se potrivește imperativul pe care-l decupăm cu pioșenie din Mahabharata: *„Smerit întotdeauna și fără gând viclean, Fii milostiv cu omul, cu pasărea, cu frunza, Iertare și dreptate în fapte și-n cuvânt, Aceasta-i legea sfântă și cea mai omenească”*.

Să nu-l dăm uitării pe Petre Brâncuși! Efigia lui să ne lumineze pașii și cărările întru cunoaștere și ambiții elevate!

Prof. univ. dr. Grigore DRONDOE

¹⁰ . Ibidem, p. 26.

Petre Brâncuși în fruntea Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România

Expunerea de față a fost concepută în urma parcurgerii proceselor verbale ale ședințelor Comitetului de conducere al U.C.M.R. în perioada cât Petre Brâncuși a fost Președintele acestei instituții: februarie 1977 - martie 1982. Acum sunt în situația formulării unor scurte concluzii, declarând că sunt doar un observator indirect al fenomenelor desfășurate în acea perioadă. Mai întâi aș vrea să punctez felul în care tatăl meu a ajuns în această postură. În 1977 era deja profesor universitar, doctor în muzicologie și rector al Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București. Din 1968 era în Comitetul de conducere al U.C.M.R., prin urmare știa foarte bine ce se întâmpla acolo. Era un admirator constant, ca și noi, restul familiei, de altfel, al președintelui Ion Dumitrescu, personaj emblematic, distins pedagog și compozitor. Într-o discuție recentă, Dl. Cornel Burtică, la vremea respectivă secretar al C.C. al P.C.R., cel ce a condus ședința de comitet în care a fost schimbat Ion Dumitrescu, mi-a relatat varianta oficială, conform căreia, Ion Dumitrescu - aflat de peste două decenii în fruntea breslei - concepușe un sistem de colectare a unor fonduri pentru Uniune, așa numitul Fond Muzical, de la nunți, botezuri, restaurante etc., sistemul funcționa perfect legal, dar președintele decidea personal modul de împărțire. Sumele erau considerabile și, în urma unor controale efectuate de ministerul de finanțe, s-a constatat că anumite nume apropiate președintelui apăreau repetat și cu valori exagerate față de restul membrilor. Dl. Burtică a văzut personal acest raport. La nivelul instituției apăruseră inevitabilele discuții, conflicte, reclamații... Situația de „stat în stat” era inacceptabilă pentru timpurile respective, astfel încât, în februarie 1977 s-a decis schimbarea președintelui, cabinetul 2 propunând și înlocuitorul, un onorabil compozitor de operă, dar fără charismă. Cum se ajunsese la soluția propusă, nu se știe, cert este faptul că în ședința respectivă, la care participa și tatăl meu, s-a iscat o reacție de împotrivire crâncenă, atât la ideea de schimbare a lui Ion Dumitrescu, dar mai cu seamă la persoana desemnată a-l înlocui pe acesta. Mâhnit, Petre Brâncuși care avea programare la doctor cu mama, a părăsit ședința înainte de

suspendarea ei temporară, solicitată de dl. Burtică pentru informarea conducerii superioare, fără să știe că fusese propus de către comitet ca posibil succesori, și a ajuns acasă declarând că nu mai calcă în viața lui prin Uniune. Când părinții mei au revenit de la policlinică, tata a fost convocat de urgență spre a i se comunica numirea în noua funcție. De față se afla întreg comitetul care l-a acceptat în unanimitate.

Este cert că Petre Brâncuși n-a râvnit la funcția respectivă, nu și-a dorit-o, dar a acceptat-o dintr-un înalt simț civic. Preluarea conducerii s-a făcut într-un moment deosebit de dificil, cutremurul din martie 1977 punându-și amprenta pe întreaga activitate social-economică și culturală a țării. În urma seismului, Uniunea a trebuit să-și schimbe sediul avariat grav dar activitatea a continuat fără hiatusuri ori blocaje.

În cele ce urmează voi expune câteva concluzii desprinse din parcurgerea proceselor verbale. Nu se poate omite un anume fenomen de continuitate, de exemplu, în ceea ce privește planuri de creație, cataloage etc. Pornind de la deviza „Muzica - bun al întregii societăți”, direcțiile de acțiune ale tatei au fost expuse foarte clar: necesitatea stringentă a apropierei muzicii de toate categoriile de oameni ai muncii, de toate categoriile de ascultători, necesitatea de a veni în întâmpinarea preferințelor iubitorilor muzicii, de a contribui la educarea gustului artistic, acordarea unei atenții deosebite calității creației, calitate care poate fi abordată și în raporturile ei cu publicul. El recomanda birourilor de secție mai multă exigență în promovarea creației, respingerea subproduselor, a creației submediocre și a lucrărilor cu texte necorespunzătoare. Recunosc, și astăzi par țeluri deosebit de necesare. Se poate afirma că Petre Brâncuși a fost consecvent cu el însuși în a merge cu curaj pe aceste direcții.

De regulă, ședințele de comitet erau lărgite, participau și membri ai conducerii organizației de partid, conducerile filialelor din țară ale Uniunii, și, mai ales, factorii decizionali ierarhici superiori, Consiliul Culturii și Municipiul București. În cei cinci ani, au figurat ca puncte esențiale de dezbateri teme precum: Rolul și locul artei în dinamica vieții sociale, Anacronismul teoriilor elitiste, Activitate creatoare și neîmpliniri în genul coral, Calitate și plafonare în muzica ușoară, Rolul criticii muzicale în progresul culturii contemporane, Probleme ale creației și interpretării operei și baletului românesc, Angajamente, responsabilitate și perspective în activitatea tinerilor compozitori și muzicologi

membri ai cenaclurilor de pe lângă Uniunea Compozitorilor, Împliniri și deziderate în creația camerală instrumentală și vocală, Permanența inspirației din melosul național și caracterul militant, democratic al creației noastre muzicale, prin urmare, în proporție covârșitoare, subiectele erau specifice acestei instituții, dar nu pot fi neglijate ingerințele politice. Unul dintre titluri, în 1979 se intitula - Raportul cu privire la sarcinile ce revin Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor în lumina Proiectelor de document ale Congresului al XII-lea al P.C.R. Altul – Responsabilitățile compozitorilor și muzicologilor în lumina cuvântărilor președintelui statului din acea perioadă. O ședință a fost consacrată stabilirii regulamentului de funcționare a ediției a III-a a Festivalului „Cântarea României”, când s-a decis extinderea contactului direct al creatorilor cu formațiile participante pentru instruire, coordonare și jurizare la toate nivelurile.

Marea majoritate a ședințelor cuprindeau puncte pe ordinea de zi dedicate planurilor de activitate, fiecare secție având proiecții bine definite. Aproape orice membru se înscria în acest plan general, anunțându-și intențiile, de multe ori primind avansuri financiare apreciabile pentru a-și definitiva lucrările.

În centrul atenției se situa, aproape de fiecare dată, primirea de noi membri. Se dorea, pe de o parte, întinerirea și întărirea Uniunii, iar din alt unghi de abordare era și o recunoaștere din partea societății a valorii individuale. Fără a generaliza, în fiecare ședință din 1977 au fost admiși cam câți au fost primiți în total în 1976. Noii membri căpătau statutul de stagiați pe baza unui dosar de lucrări specifice, și, ulterior, erau definitivați de către comisiile de specialitate numai în condițiile confirmării așteptărilor. Cred că ar trebui spus că începea să-și arate efectele, între altele, un sistem de învățământ muzical superior bine pus la punct, în care Petre Brâncuși, în calitate de rector al Conservator, a avut un cuvânt hotărâtor. Cei ce băteau la ușa Uniunii erau, în bună parte, absolvenți ai claselor de compoziției din conservatorul bucureștean conduse de Ștefan Niculescu, Tiberiu Olah, Myriam Marbé, Aurel Stroe, Anatol Vieru, adică unele dintre cele mai strălucite nume de compozitori și pedagogi din perioada respectivă, dar situația se poate extinde și la alte secții, la muzicologie, de pildă. În ceea ce privește exigența, n-aș vrea să trec cu vederea examenul obligatoriu instituit în această perioadă la intrarea la secția muzică ușoară, întrucât nu exista un învățământ adecvat, mulți dintre candidați (folk-iști, în special) netrecând nici măcar pe la Școala populară de artă.

Un, capitol important pe ordinea de zi în comitete îl constituiau achizițiile, și

premiile, deosebit de substanțiale. Fără a nega încercările oficialităților vremii de a-și impune un control cât mai larg asupra muzicienilor, trebuie spus că instituția beneficia de subvenții masive. Pe lângă fondurile Uniunii, de fiecare dată se primea un sprijin generos și de la ministerul culturii. Să nu uităm că Festivalul „Cântarea României” a fost un fenomen desfășurat la scară națională. Erau angrenate în întrecere sute de coruri, formații profesioniste și de amatori, care trebuiau susținute cu un repertoriu adecvat. Mulți compozitori au făcut carieră axându-se pe cântecul patriotic. Erau cântați, erau imprimați la radio, televiziune ori pe discuri și primeau achiziții importante. Pe lângă aceștia, însă, numeroși creatori și-au păstrat vocația muzicii „culte”, fără a fi neglijați în viața muzicală a țării. Stimulentele materiale oferite de Uniunea Compozitorilor au fost generoase cu toate categoriile de creatori, întrucât comisiile nu făceau nici o discriminare, ele cerneau piesele exclusiv după criteriul valoric. La vremea respectivă, se putea trăi numai din drepturile de autor, iar cazurile sunt notorii. Este iarăși un fapt real, nimeni nu a fost forțat să scrie ceva, așa cum nimeni nu a fost blamat că a abordat ori nu o anumită orientare. Însă, nu putem omite că lucrările de factură religioasă aveau un regim special. Erau interzise, se cântau mai pe ascuns, dar achizițiile existau.

Între aspectele demne de semnalat se numără și înființarea de noi departamente de creație, ca necesitate ce decurgea din cantitatea și diversitatea de lucrări aduse la Uniune: secția de operă și balet, subsecția didactică și creație pentru copii, subsecția de fanfară.

În centrul atenției se situa de fiecare dată și problema dezbaterilor legate de muzica nouă, de impactul produs de creatorii tineri ori mai vârstnici asupra publicului. Exista un plan de cenacluri în care pozițiile pro și contra se discutau deschis. S-a militat constant pentru lărgirea aderenței muzicii, s-au constituit grupuri de simpatizanți ai muzicii, s-au depus eforturi stăruitoare pentru înființarea de grădinițe și universități locale muzicale etc ... Desigur, problemele ridicate și dezbătute în ședințele de comitet au fost mult mai multe, bunăoară situația prezențelor românești peste hotare, în condițiile accesului tot mai restrictiv la marile evenimente muzicale internaționale, difuzarea și tipărirea partiturilor și cataloagelor de creație, revista de specialitate „Muzica”, problemele sociale - locuri de veci, pensii, inclusiv de urmași, ajutoare bănești ș.a. Perioada de cinci ani s-ar putea caracteriza prin stabilitate și echilibru - punte între cerințele impuse de

conducerea de atunci a statului și necesitățile creatorilor și una dintre cele mai fecunde perioade din istoria U.C.M.R.

Revine o sarcină a viitorului de a prezenta pe larg și corect situația din Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din perioada respectivă și în condițiile de atunci, întrucât volumul intitulat „Universul muzicii românești” dedicat activității generale a acestei instituții, apărut sub semnătura unui participant direct la luarea deciziilor, chiar și-n calitate de secretar al organizației de bază a P.C.R., Octavian Lazăr Cosma, păcătuiește prin neadevăruri, subiectivism exagerat și lipsa asumării unei minime responsabilități.

În încheiere, aș dori să mulțumesc încă o dată organizatorilor acestui simpozion, domnului primar al Municipiului Târgu-Jiu, Florin Cârțumaru, domnului Constantin Crețan pentru gestionarea desăvârșită a problemelor și, nu în ultimul rând, domnului Titu Pânișoară căruia îi păstrăm o caldă, vie și permanentă recunoștință pentru ceea ce a făcut și face în memoria lui Petre Brâncuși. Vă mulțumesc pentru atenție!

Cristian BRÂNCUȘI

* * *

ALTE COMUNICĂRI PE ACEASTĂ TEMĂ

Amintiri ...

Anii 1965 - 1970 au fost anii studenției mele, de care și astăzi îmi amintesc cu foarte mult drag și nostalgie. Profesorii, maestrul nostru de școală erau personalități marcante ale vieții muzicale românești, *Conservatorul de Muzică din București*, fiind ca și astăzi un for puternic de inițiere, de formare a viitorilor muzicieni - interpreți, compozitori, dirijori, profesori de muzică.

La catedra de Istoria muzicii românești, una din disciplinele majore, grupele de studenți erau distribuite fie la clasa prof. O. L. Cosma fie la clasa prof. Petre Brâncuși. Nu am fost studenta celui din urmă și trebuie să recunosc cu părere de

rău acest fapt. Motivul îl constituie acea ciudățenie comportamentală, acea contorsionare psihologică interioară a primului numit, date pe care tineri fiind le simțeam, le intuiam iar timpul le-a confirmat, accentuându-le. Regretam că nu eram stimulați la un dialog profesional cu maestrul nostru, dialog care ne-ar fi fost util și din contră rămâneam tăcuți, inhibați și în cel mai fericit caz tributari unui monolog interior nesfârșit. În schimb, studenții prof. Petre Brâncuși ieșeau senini de la clasă și, în mod sigur, mai motivați.

Este o notificare onestă la care mă obligă amintirea și imaginea profesorului dispărut.

După absolvire au urmat ani în care urmăream de la distanță viața din conservatorul bucureștean. La un moment dat, numirea în funcția de rector al acestei instituții centenare a profesorului Petre Brâncuși mi s-a părut firească. M-am bucurat pentru că știam că Domnia-sa va fi un bun manager.

În 1981 drumurile noastre s-au intersectat din nou. La vremea aceea profesorul era și președintele *Uniunii Compozitorilor* o demnitate care a însemnat susținerea și nu fără riscuri a intereselor unei bresle pe care știa să o guverneze cu autoritate, dar cu dragoste și cu diplomatie. În vremea aceea au fost reabilitați compozitori peste a căror operă se așternuse o tăcere nedreaptă. Și tot atunci au început demersuri susținute în vederea translării muzicii românești peste hotare. De necrezut, dar *Uniunea Compozitorilor* își făcuse un merit din a transmite, în lung și în lat pe meridianele globului, partituri, discuri, tipărituri.

La îndemnul unui om cald, generos, a unui mare compozitor care a fost Wilhem Berger, i-am solicitat prof. Brâncuși o audiență. Era vorba despre un post în *Uniunea Compozitorilor* care mă interesa. Și astăzi îmi amintesc de acea întrevedere care a debutat extrem de sobru. Mai întâi profesorul m-a supus unui tir de întrebări la care am răspuns fără să clilesc. Încet atmosfera s-a destins iar profesorul mi-a explicat pe îndelete cam ce ar trebui să fac în cazul în care voi fi admisă. Era vorba de multă birocrație dar erau și elemente atrăgătoare ca de exemplu organizarea de concerte camerale la *Sala Mică a Palatului* care erau notificate în *Acordurile culturale inter state*. Ca urmare, la București se organizau concerte cu muzică contemporană din Ungaria, Polonia, U.R.S.S., Cehoslovacia, Bulgaria, R.D.G., iar în capitalele acestor țări se transmiteau partiturile unor lucrări românești spre a fi cântate. Acest aspect creator a fost determinant pentru mine și trebuie să recunosc că cei zece ani petrecuți în Uniunea Compozitorilor au fost ca o

școală, ce m-a ținut ancorată la tot ce se întâmpla în viața noastră muzicală. În acei ani l-am cunoscut mai bine pe prof. Petre Brâncuși. I-am cunoscut rigoarea de la care nu făcea nici un fel de rabat. Era minuțios, extrem de atent la detalii și ne imprima tuturor un înalt grad de responsabilitate. În opinia domniei sale nu aveai voie să greșești, nu aveai voie să fii cu capul în nori.

Astăzi pare de necrezut, dar sub președinția sa s-au deschis „*canale muzicale*” stimulate tot de *Convențiile culturale inter state cu SUA, Anglia, Suedia*. Nu știu cum făcea, dar bursierii români puteau pleca pentru câte o lună de zile cu mandate de promovare a muzicii românești peste hotare. Unii mai uitau să se întoarcă dar cei mai mulți reveneau, urmărindu-și în continuare steaua lor de acasă. Îmi amintesc cum într-una din zile, intrând în biroul președintelui, l-am găsit într-o stare neobișnuită. De obicei era tăcut, de foarte multe ori cu un zâmbet malițios în colțul gurii. De astă dată privea și mângâia două volume nou ieșite de sub tipar: „*Muzica românească și marile ei primeniri*”. Era îngândurat. Ceva îl frământa ... Arătându-mi cele două tomuri, mi-am permis remarca: „*dar e un prilej de bucurie maestre*” ... „*da, sigur că da*” ... mi-a răspuns dânsul. Astăzi sunt aproape sigură că acea stare era determinată de cum sau care va fi reacția confrăților săi?! Petre Brâncuși se implica întotdeauna în proiectul fiecărui coleg mai tânăr sau mai vârstnic. De astă data avea în față un proiect al său, împlinit, în care investise multă muncă, mult suflet și iată, era singur ...

Și tot din ambianța aceluia birou care era în incinta *Atheneului Român* îmi mai amintesc un detaliu care exprimă multe ... Sub cristalul mesei de lucru era o fotografie cu o casă țărănească. Aflasem că era casa copilăriei sale, care a fost o copilărie marcată de multă tristețe, iar fotografia, un permanent remember, prof. Petre Brâncuși o avea mereu sub ochi.

De fapt, acesta era omul Petre Brâncuși. Un om sensibil care se ascundea adeseori în dosul unei platoșe, pe care însă o purta cu stângăcie.

Petre Brâncuși a fost un om și un profesionist care a făcut mult bine breslei muzicienilor și slujitorilor ei.

Carmen FLORIAN
Director general
MUZEUL NATIONAL COTROCENI

Profesorul Petre Brâncuși - un om ales al vremii sale

L-am întâlnit prima dată în 1960 la cursurile sale de istoria muzicii. Un om de un calm și un control devenite proverbiale, se înflăcăra până la extaz și uita de sobrietate când ajungea să vorbească despre înaintașii muzicii noastre. Mai târziu ca rector al Conservatorului și președinte al Uniunii Compozitorilor și-a dovedit capacitățile ieșite din comun de organizator. Era un conducător înnăscut care știa să pună în valoare calitățile colaboratorilor săi. El a fost cel care a reușit să-i convingă pe superiori că un compozitor sau un muzicolog trebuie să fie răsplătit pentru munca sa nu numai cu o diplomă sau o medalie ci și cu drepturile de autor care să-i ofere un nivel de existență de o anumită demnitate. Eram tânăr membru al Uniunii când am început să primesc pe lângă salariul modest de asistent universitar și drepturile de autor, care erau de multe ori mai substanțiale decât remunerația de dascăl.

M-am întâlnit cu el odată, din întâmplare, la casa lui Enescu de la Tescani când plimbându-ne pe cunoscuta alee străjuită de castanii seculari mi-a spus că noi, cei tineri avem o sarcină imensă de a-l urma pe Enescu în a crea muzica românească pe care românul simplu o așteaptă și o merită. Era stăpânit de un patriotism veritabil și onest pornit dintr-o înțelegere superioară a epocii pe care o trăiam atunci. Țin minte că m-am mirat că ce-mi spunea el atunci nu mi se mai părea fals și gratuit poate și pentru faptul că Enescu însuși era prin preajmă. Când ne întâlneam prin comisiile vremii de la Uniune sau prin juriile de creație de prin țară, mă întreba conspirativ: „*la ce mai lucrezi?*” Întrebarea era desigur, mai degrabă retorică, dar pentru mine suna ca o încurajare și avea greutatea unei laude. Mai târziu am primit din mâna lui Premiul „George Enescu” al Academiei pentru „Ofranda Copiilor Lumii”. Nu mi-a spus atunci nici un cuvânt, doar mi-a dat mâna, simplu și m-a privit adânc în ochi. Privirea aceea spunea mai mult decât ar fi putut spune cuvintele. A fost un om al faptei, care a onorat și a cinstit locurile pe unde a trecut.

Prof. univ. dr. Sabin PĂUTZA

Petre Brâncuși, „in memoriam”

Anul acesta, în ziua de 25.02.2006, s-au împlinit 11 ani de la dispariția, timpurie, din viață a muzicologului prof. univ. dr. Petre Brâncuși.

L-am cunoscut din timpul studenției. Deși nu eram colegi de an - era în urma mea - datorită vederilor sale politice, a principiilor de viață, a seriozității și trăsăturilor lui sufletești, treptat, ne-am apropiat și am rămas în cele mai bune relații colegiale toată viața. Având „origine sănătoasă” era vulnerabil de-a fi atras, la vremea aceea, în galeria informatorilor și delatorilor. El, însă, nu făcea, niciodată, corp comun cu asemenea indivizi. Era apropiat de cei în dificultate, din cauza originii lor sociale sau, ca bun român, de cei refugiați din calea puhoiului care năvălise din Răsărit. Datorită calităților sale umane era apreciat și iubit de noi ceilalți colegi din Conservator.

După absolvirea studiilor, ca urmare a pregătirii sale profesionale, a puterii de muncă ieșite din comun și a calităților manageriale, a fost promovat, treptat, în funcții din ce în ce mai importante, în diferite instituții culturale și muzicale din București: redactor la Contemporanul, Cultura Poporului, Îndrumătorul Cultural, Casa Centrală a Creației Populare, Editura Didactică și Pedagogică, Redactor șef al Direcției Muzicale Radio, Rector al Conservatorului „C. Porumbescu”, Președinte al U.C.M.R., Director la Opera Română. Practic, Petre Brâncuși a fost, toată viața, angrenat în conducerea celor mai importante instituții muzicale ale țării.

Din anul 1959, a funcționat și în învățământul superior unde a parcurs toate gradele didactice, de la preparator până la profesor, iar în anul 1974 a obținut titlul de doctor în muzicologie, specialitatea sa de bază pe care, cu migală, pasiune, perseverență și profesionalism și-a pregătit-o, încă de pe băncile Conservatorului.

După dispariția lui, s-au publicat multe materiale cu privire la viața și activitatea profesională. Pentru a aduce unele date și informații mai puțin evidențiate până acum, mă voi referi și eu, la perioada anilor 1977-1982, când a fost numit președinte al U.C.M.R.

Venind la conducere după maestrul Ion Dumitrescu, o personalitate scilicet de organizator și conducător desăvârșit, de la început, sarcina preluării

funcției, pentru Petre Brâncuși, a fost destul de dificilă.

Modest, calculat, dând dovadă de mult tact diplomatic, în scurt timp, a reușit să organizeze noul Comitet de Conducere al U.C.M.R., ales. Păstrând tot ceea ce se crease valoros în decursul anilor, împreună cu membrii comitetului, a reorganizat secțiile de creație, a completat și întărit Birourile de îndrumare și achiziții cu noi membri, mai ales din rândurile tinerilor compozitori și muzicologi, dându-le noi impulsuri în activitate.

Conștient fiind de rolul instructiv-educativ al muzicii în școlile de cultură generală și în liceele teoretice, de importanța școlilor și a liceelor de muzică în viața cultural-artistică a țării, Petre Brâncuși, el însuși primind o educație vocală și instrumentală temeinică, încă din copilărie, ca elev al Școlii Normale din Târgu-Jiu, în acord cu membrii Comitetului au hotărât extinderea activităților de creație, prin înființarea Secției Didactice și de Muzică pentru Copii.

Noua secție a fost încredințată prof. univ. Liviu Comes, compozitor, personalitate didactică cu vastă experiență în domeniu. Minuțios organizată, cu un Birou de îndrumare format din specialiști de elită, pentru toate ciclurile din învățământul de cultură generală și de specialitate, de atunci și până în prezent, Secția de creație nou înființată s-a dovedit viabilă și de mare utilitate pentru învățământ. S-au compus, editat și tipărit numeroase lucrări cu caracter didactic și artistic, cu tematică diferită, pentru toate vârstele și tipurile de formații din școlile de cultură generală. Totodată s-au compus lucrări didactice și de concert pentru diferite instrumente și formații camerale, pe cicluri de învățământ, care au fost tipărite în caiete sau în volume periodice speciale.

Pentru completarea lipsurilor materialelor didactice sau a celor din programa de învățământ, s-au făcut comenzi anume, care au fost achiziționate și, apoi, tipărite. În scopul stimulării compozitorilor au fost instituite concursuri de creație, premii speciale la care sau adăugat, întotdeauna și premiile anuale ale U.C.M.R.

Odată cu celelalte secții de creație, a fost reorganizată și secția de muzică corală.

Prin alegeri, în adunarea generală, Biroul secției a fost completat și întinerit cu noi membri admiși în U.C.M.R. În perspectiva dezvoltării creației corale, au fost atrași și stimulați tineri compozitori talentați de muzică simfonică. Aceștia, prin înnoirea tehnicilor de creație, a tematicii și a formelor muzicale, au contribuit, substanțial, la îmbogățirea repertoriului de muzică corală. S-au creat, astfel, lucrări

ample, de largă respirație vocală, armonice sau polifonice, de stiluri diferite, cu o mare varietate tematică, pentru formații profesioniste dar și pentru unele de amatori. N-a fost neglijat, însă, nici repertoriul celorlalte tipuri de formații vocale și corale accesibile amatorilor, pentru care s-au scris suficiente lucrări necesare activității lor.

Textul folosit în creația corală era lăsat la latitudinea autorilor, iar în aprecierea lucrărilor, hotărâtoare era valoarea conținutului muzical și a mijloacelor de realizare. Așa se explică faptul că numeroase creații corale au trecut granițele țării și au participat la concursuri internaționale, la care compozitorii români s-au situat, întotdeauna, pe primele locuri.

Cenaclurile din cadrul Uniunii, înființate cu mulți ani înainte, au fost reanimate și continuate prin programarea diferitelor formații autohtone sau străine, în turneu, prin țara noastră.

Pentru a sprijini efectiv, activitatea culturală în țară, Petre Brâncuși fiind și rector al Conservatorului, delega pe cei mai valoroși și binevoitori specialiști de a se deplasa, la fața locului, pentru îndrumare, instruire și schimb de experiență.

Așa se explică faptul că, la concursurile corale naționale, dar și la cele internaționale, formațiile noastre ocupau primele locuri, în aprecierea juriilor.

Și la această secție s-au făcut comenzi, achiziții, s-au editat și tipărit, la Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, plachete personale, caiete colective, sau volume de autor, ale compozitorilor.

Ca și la celelalte secții, s-au instituit premii speciale și s-au acordat premii anuale ale U.C.M.R.

În viața U.C.M.R., în toată această desfășurare de forțe creatoare, de îndrumare și control a Editurii Muzicale și a serviciilor administrative, Petre Brâncuși era omniprezent.

Fiind profesor la Conservator unde Petre Brâncuși a fost rector timp de 10 ani, într-o perioadă grea pentru învățământul muzical, i-am cunoscut bine personalitatea sa complexă.

Era întreprinzător, energic, bine pregătit și organizat, statornic în convingerile și hotărârile sale, demn și curajos față de ordinele primite pe care, înainte de a le aplica, le trecea, riguros, prin filtrul gândirii personale. În pofida faptului că afișa, pe figură, o oarecare asprime, avea un suflet bun, cald, delicat, prietenos, generos, dispus oricând să vină în ajutorul celor în nevoie.

Dacă a făcut și unele greșeli, inerente unor asemenea răspunderi importante pe care le-a deținut, acestea au fost întâmplătoare și, sunt sigur că le-a regretat, apoi, cu amărăciune.

Toată viața a fost omul cinstei, datoriei, ordinii, disciplinei și al spiritului de echipă în activitate. Păcat c-a trecut, prea devreme în lumea umbrelor. Să-i fie țărâna ușoară și memoria, veșnic, vie!

Constantin ROMAȘCANU

29.05.2006

* * *

L-am cunoscut pe marele Petre Brâncuși în anii în care se afla în fruntea breslei compozitorilor și a Conservatorului bucureștean.

În ciuda poziției sale înalte - după ce trecuse și prin funcțiile de director al Editurii muzicale sau al Operei Române - arăta o modestie neostentativă, dublată de moderație și echilibru. Se simțeau în privirea sa adâncimi de înțelegere, știa să scruteze adevărul, să găsească soluții convenabile progresului. Un zâmbet încurajator se însoțea cu dăruirea sa oltenească. A știut să stăpânească situațiile dificile din anii plini de constrângeri ai dictaturii, nelăsând să fie știrbit prestigiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor.

Dintre scrierile sale de orientare istorică dar și înfipte în contemporaneitate, sunt de amintit îndeosebi tratatele de istoria muzicii românești, alături de studiile dedicate punerii în lumină a operei învățatului George Breazu, profesorul său, la a cărui răspândire a contribuit decisiv.

Prin urmașul său, dirijorul Cristian Brâncuși, în a cărui formare profesională a investit ce avea mai bun, se continuă un filon al dragostei pentru frumos venită din străbuni, întrupată acum la dimensiuni prestigioase

Dan VOICULESCU

Compozitor

29 mai 2006

Petre Brâncuși

Dintre multele ipostaze în care s-a manifestat Petre Brâncuși, cea în care l-am cunoscut cel mai îndeaproape a fost aceea de președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor. Sigur, cărările ni s-au încrucișat și când a fost director al Editurii Muzicale, sau director al Muzicii în Radiodifuziunea română.

Dar, încă o dată, în calitatea sa de președinte al U. C. (1977-1982) l-am putut observa și prețui - în consecință - din imediata apropiere, fiind și eu membru în Comitetul de conducere, cum se numea atunci Consiliul Uniunii.

Petre Brâncuși a preluat funcția la care mă refer în împrejurări grele pentru Uniune și fără să urmărească în mod special acest lucru. Într-adevăr, felul în care, din ordin „de sus”, a fost înlăturat Ion Dumitrescu era cu totul abuziv și - oricum - ar fi fost greu pentru oricine și în orice împrejurări să succeadă unei personalități atât de puternice. Deci, eram cu toții curioși să-l vedem la treabă pe noul președinte. Nu mai spun că la o lună de zile după această dramatică schimbare a urmat marele cutremur din martie '77 și evacuarea forțată a Uniunii în spațiile neîncălzite de la Ateneu. Or ceea ce am putut desluși încă din primele zile a fost calmul și moderația lui Petre, și aș spune: abilitatea cu care a căutat să conducă prin furtună corabia fragilă a Uniunii noastre. Și, dacă luăm în considerare grozăvia forțelor care ne erau potrivnice, aș spune fără ezitare că el a reușit, în mare măsură, să ne poarte către liman.

Un dăruit pasiunii pentru muzică și muzicologie, și un om înțelept și ponderat: asta a fost Petre Brâncuși, iar prin această prismă i se cuvine, socot, aprecierea noastră, a celor care-i supraviețuim.

Pascal BENTOIU

Mai 2006

Profesorul universitar doctor PETRE BRÂNCUȘI

- cum l-am cunoscut

Profesorul universitar doctor PETRE BRÂNCUȘI era o personalitate cunoscută în mediile artistice ale țării. Posesor al unor calități native de conducător și organizator dublate de o solidă pregătire intelectual-artistică, Petre Brâncuși s-a remarcat devreme prin aportul său în mediul didactic și de conducere în cadrul unor instituții de prestigiu. Astfel că, după retragerea lui Ion Dumitrescu din poziția de președinte a U.C.M.R., cea mai potrivită persoană pentru a conduce Uniunea a fost Petre Brâncuși. Nu era o funcție ușoară, dar pregătirea sa, calitățile de a fi aproape de oameni, de a cunoaște arta relațiilor inter-umane pe care trebuie să le stabilești cu cei din jurul tău, energia și curajul de a putea lucra cu toate organismele statului în favoarea Uniunii Compozitorilor l-au recomandat pentru această funcție de mare răspundere.

O fericită coincidență face ca, în același timp, subsemnatul, care îndeplineam în armată funcția de Inspector General al Muzicilor Militare, să devin membru al Uniunii Compozitorilor și să primesc însărcinarea de secretar al Cenaclului de creație pentru muzica de fanfară - poziție pe care am păstrat-o până azi.

Încă de la prima convocare a Comitetului de conducere a Uniunii, din 17 martie 1977, președintele nou ales, Petre Brâncuși este preocupat de latura organizatorică și se iau măsuri practice în această direcție:

- înființarea în țară a unor cenacluri de tineri compozitori (pentru muzică pop, rock, folk) care vor funcționa pe lângă secția de muzică ușoară;
- înființarea secției de muzică didactică pentru copii;
- înființarea cenaclului de creație pentru muzicile militare;
- perfecționarea planului editorial muzical pentru toate genurile, registrul creației românești să fie completat și adus la zi, iar titlurile lucrărilor să fie comunicate orchestrelor simfonice din țară și alte probleme organizatorice pentru buna funcționare, pe mai departe, a întregii activități a Uniunii.

În această atmosferă de dinamism creator și participativ la viața muzicală a Uniunii Compozitorilor am fost stimulat și încurajat pentru afirmarea muzicii de fanfară pe toate planurile, atât în viața ostășească, precum și în viața de concert pe

marile scene unde am prezentat programe cuprinzând un valoros repertoriu din creația românească și universală.

Este suficient să amintesc numai faptul că în perioada 1977-1982, timp în care mi-am desfășurat activitatea muzicală de creație și interpretativ-dirijorală sub auspiciile Uniunii în domeniul muzicii de fanfară s-au obținut realizări remarcabile:

- activitatea de creație a înregistrat numeroase lucrări pentru formațiile de suflători, de la cele mai simple (marșuri, valsuri, potpuriuri, fantezii, etc) până la lucrări de structură mai complexă simfonice și vocal - simfonice;

- activitatea de concert cu muzica reprezentativă a armatei, în special, a cunoscut o infuzie de piese noi din creația românească și universală, lucrări prezentate în programele de concert pe marile scene din capitală și din țară; a devenit o tradiție ca, în fiecare an, să prezentăm câteva concerte simfonice și vocal - simfonice în sălile de concert ale Radiodifuziunii și Ateneului Român; de menționat, alături de creația directă pentru formațiile de suflători și activitatea creatoare privind orchestrațiile pentru fanfara simfonică a unor lucrări ale compozitorilor români și din repertoriul universal care au avut darul de a ridica, în mod semnificativ, nivelul artistic al concertelor;

- cenaclurile cu noile lucrări muzicale ale compozitorilor români au evidențiat, de fiecare dată, progrese remarcabile în calitatea artistică a conținutului lucrărilor respective, inspirate în general, din melosul românesc;

- în cadrul secției au fost primiți noi membri, mai ales din rândurile ofițerilor dirijori care și-au probat talentul și cunoștințele profesionale prin prezentarea unor valoroase lucrări muzicale pentru formațiile de suflători, printr-o activitate remarcabilă pe tărâmul creației muzicale pentru fanfară.

Conducerea Uniunii Compozitorilor a exercitat o influență benefică asupra întregii activități de creație și orientarea conținutului programelor de concerte simfonice și vocal - simfonice prezentate de către muzica reprezentativă a armatei; acest fapt este reliefat în programele și afișele de concert respective care s-au prezentat întotdeauna sub auspiciile Uniunii Compozitorilor și Inspectoratului General al Muzicilor Militare. Această conlucrare de specialitate a Inspectoratului General al Muzicilor Militare în cadrul celui mai autorizat organism de creație muzicală, U.C.M.R., a determinat un real progres în prezența formațiilor de suflători ale armatei în viața de concert a țării și pe plan internațional.

Dacă în prezent repertoriul muzicii reprezentative a armatei se poate mândri cu un impresionant număr de lucrări muzicale din creația muzicală românească și universală (de la G. Enescu, P. Constantinescu, M. Jora și până la remarcabili compozitori din zilele noastre, inclusiv creatori care au compus direct pentru fanfară; și de la J. S. Bach, G. F. Händel, W. A. Mozart, L. v Beethoven, P. I. Ceikovski, L. Bernstein și alții) ale căror lucrări au fost orchestrate cu măiestrie pentru formațiile de suflători;

Dacă în creația directă pentru fanfară realizată în special de creatori militari, foști și actuali șefi de muzică, adevărați maestri în compunerea partiturilor pentru formațiile de suflători, s-au făcut progrese remarcabile;

Dacă tehnica interpretativă actuală a instrumentiștilor suflători, componenți ai muzicilor militare formați în școala de muzică și perfecționați, unii dintre ei în instituțiile superioare de învățământ muzical, permite acestora să interpreteze creații muzicale de înaltă dificultate din creația românească și universală;

Toate acestea se datorează și faptului că, în cadrul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor a funcționat, în decursul anilor, un nucleu de specialitate pentru creația muzicală destinată formațiilor de suflători - în primul rând pentru fanfarele militare, ca formații profesioniste.

Având în vedere paleta largă de creație muzicală pe care o abordează formațiile de suflători, conducerea Uniunii a acordat, întotdeauna, o atenție specială acestui gen de creație și a stabilit ca din punct de vedere organizatoric Subsecția de Fanfară să funcționeze în cadrul Secției Simfonice.

Perioada de început a activității subsemnatului în cadrul Uniunii care se derulează pe parcursul a cinci ani, timp în care în fruntea conducerii, în calitate de președinte s-a aflat prof. univ. dr. Petre Brâncuși a cunoscut realizări remarcabile pentru creația muzicală de fanfară, afirmarea acestora în viața artistică a țării și participări la întâlniri internaționale de prestigiu.

Nu voi uita niciodată sprijinul direct pe care președintele Petre Brâncuși l-a acordat creației muzicii de fanfară în cadrul Uniunii, precum și manifestărilor muzicilor militare în viața artistică și publică.

G-ral (r) Emilian URSU

București, 30 mai

Petre Brâncuși

L-am cunoscut pe Petre Brâncuși încă din timpul studiilor la conservator când am fost colegi. Ca student era foarte conștiincios, nu lipsea de la cursuri, foarte prietenos cu copiii. Țin minte că odată mi-a arătat câteva lucrări corale care erau foarte realizate, avea deci înclinații și spre compoziție. După absolvirea Conservatorului a activat în mai multe instituții muzicale, Editura Muzicală, Ministerul Culturii și altele.

Ca rector al Conservatorului „Ciprian Porumbescu” a organizat și condus învățământul muzical într-un mod exemplar. A reușit să instaureze în Conservator ordine și disciplină în vederea prezenței studenților la cursuri și pregătirii lor temeinice.

Ca președinte al Uniunii Compozitorilor am avut cu el o colaborare prietenoasă, era deschis întotdeauna la toate problemele membrilor Uniunii și le rezolva repede și eficient.

A fost un muzician elevat, un bun organizator și un om de bază al societății noastre. Toți cei care l-am cunoscut și iubit, nu l-am uitat și nu îl vom uita niciodată.

Vasile TIMIȘ

* * *

Petre Brâncuși a fost student al Conservatorului bucureștean în aceeași perioadă cu mine. Nu aveam contact direct, frecventând fiecare alte cursuri și discipline, dar, ca student, nu puteai să nu-l cunoști, datorită activității lui în conducerea politică studentescă. Mai târziu, el fiind implicat în multe funcții de vârf și cu deosebire în cea de Președinte al Uniunii Compozitorilor, prezența lui m-a însoțit, ca și pe întreaga mea generație de muzicieni, decenii întregi.

Privind în urmă, îmi dau seama că nu i-a fost ușor să se impună ca președinte al breslei, mai ales după predecesorul său, liberalul și charismaticul Ion

Dumitrescu. Era nevoie de abilitate și tact pentru ca artiștii să accepte - fie și de formă - directivele impuse de sus. Cred că, într-o bună măsură, a reușit să mânuiască barca fragilă a creației muzicale pe o mare foarte agitată, lăsând compozitorilor atâta libertate de creație cât era posibil în acele vremuri (ba poate chiar mai mult decât atât), asumându-și fără îndoială anumite riscuri, dar oferind în schimb oficialității acea latură a creației de care aceasta avea nevoie. Astfel, sub umbrela protecției a muzicii „oficiale”, Uniunea Compozitorilor a putut să existe și să se dezvolte fără mari drame, iar aportul lui Petre Brâncuși în acest sens a fost categoric.

Radu PALADI

Petre Brâncuși - In Memoriam

Destinul muzicii românești a cunoscut epoci de glorie și de restriți. De multe ori, momentele grele au venit și din cauza firii noastre nu lipsite de capricii. Contemplând multele decenii pe care le-am trăit alături de colegi și prieteni minunați, m-am întrebat adesea de ce idealuri transmise nouă de înaintași se împiedicau, parcă, de neputința noastră. Știam toți cum ar trebui să arate o viață muzicală a unei națiuni europene, aveam, slavă Domnului, exemple ale vecinilor noștri și erau prezente în memoria noastră marile figuri ale muzicii românești din trecut, în apropierea cărora avusesem șansa să trăim mulți dintre noi, suflul strălucitelor școli muzicale occidentale unde se formaseră ne era un imbold. Un gând, o părere a lor era prilej de reflecție, fiindcă sintetizau experiențe ale unor culturi muzicale seculare.

Printre figurile luminoase ale trecutului, muzicologul Petre Brâncuși are locul său, câștigat cu multă pasiune și dăruire pentru propășirea culturii muzicale din România. Scriind aceste rânduri, mi se pare că el ne-a părăsit prea repede și ar fi fost bine să fie astăzi alături de unii dintre noi, ale căror bătrâneți nu stau sub cele

mai roze auspicii. Este elegant să te retragi în tăcere dar, de multe ori, lupta de idei are ceva din dramatismul unei beligeranțe militare, când prezența fizică este imperativă. Nu știu cum, ideea de destin de mai sus, adaugă la partea înfrângerilor și părăsirea acestei lumi a unor confrăți de-ai noștri.

Petre Brâncuși a fost un luptător pentru cele mai elevate idei din muzica românească. El a înțeles seriozitatea acțiunii, poate mai bine decât noi, care eram mai ludici și mai visători, cu sentimentul că în marea istorie a muzicii reușitele aparțin, de multe ori, hazardului. Avându-l lângă noi pe maestrul Zeno Vancea, cu zâmbetul lui sceptic, care văzuse în viață multe nereușite, eram conștienți că o creație muzicală este, în definitiv, o propunere adresată iubitorilor de muzică, gustului și puterii lor de recepție, atât de volatile.

Nu doresc să analizez acum ce ne despărțea, poate că cele spuse fugitiv până aici ar putea da o idee celor care îl sărbătoresc astăzi cu venerație la Târgu-Jiu pe Petre Brâncuși, ca fiu al acestui leagăn legendar de cultură românească, care poartă pecetea eternă a lui Brâncuși, sculptorul. E momentul să evocăm, pe scurt, ce ne-a legat în anii dramatici străbătuți împreună: eu ca secretar al Uniunii Compozitorilor, Petre Brâncuși ca președinte al breslei noastre. Seriozitatea sa impunea și azi îi dau dreptate. Era în joc răspunderea față de cultura națională și, privind fenomenul de sus, realizai că fiecare ceas trebuia trăit cu intensitate. Eu fusesem secretar cu muzica simfonică și pe vremea președinției lui Ion Dumitrescu, acest mare *efor* de cultură, care avusese capacitatea să vadă în ansamblu ideile de forță ale acestui fenomen. El a realizat primul necesitatea cărții de muzică, fie că este partitură sau studiu muzicologic (teoretic, monografie, istoric, etnografic etc.), iar meritul lui Petre Brâncuși este că nu a întrerupt un mecanism minuțios alcătuit. Să nu uităm cele aproape 3000 de titluri tipărite în Editura Muzicală, serviciul de copiatură și cartografie muzicală al Uniunii Compozitorilor, precum și strălucita pleiadă de redactori muzicali formată de noi, care a vegheat cu atâta dăruire la claritatea producției editoriale, toate acestea năruite, din păcate, după 1989.

Petre Brâncuși, cu un exemplar respect de carte, i-a respectat și pe acești redactori muzicali și trebuie să amintim, printre marile sale realizări, continuarea tipăririi manuscriselor muzicii bizantine românești, a sutelor de partituri muzicale, a manuscriselor lui George Breazu, a Repertoriului general al creației muzicale românești (elaborat cu atâta acuratețe de Mihai Popescu) ș.a.

Lucrând mulți ani împreună, cei care mai suntem în viață putem afirma că n-am simțit nici un moment că Petre Brâncuși ar vrea să-și impună o idee de schimbare, năzuind mereu către o perfecționare continuă a activității noastre. N-aș vrea să uit epoca de înflorire a cenaclurilor Uniunii, în care prezența era masivă, așa cum merită să evoc înființarea de către acesta a Secției de operă și balet, a cărei conducere mi-a încredințat-o, și înființarea Cenaclului tinerilor compozitori, pe care, de asemenea, l-am condus la sugestia sa. Prima dintre aceste activități a dus la înviorarea creației de operă și balet, dar și a montărilor lor, iar cealaltă a prilejuit stimularea creației tinerilor, prin promovarea în concerte și înregistrări prin intermediul carelor mobile ale Radiodifuziunii Române. Această promovare a stârnit admirația multor țări occidentale, în care tinerii așteaptă uneori decenii pentru a fi cântați.

Evocând toate acestea, trebuie să-i aducem un elogiu postum lui Petre Brâncuși. Timpul estompează unele tensiuni temperamentale inevitabile și realizăm că acest om vedea poate cu mai multă rigoare decât noi misiunea cu care destinul amintit la început ne investise temporar. Personal, aștept de la fiul său, dirijorul Cristian Brâncuși, să inițieze publicarea unei antologii de studii muzicologice ale lui Petre Brâncuși și îi urez să aibă puterea de a perpetua frumosul gest omagial patronat de oamenii de cultură ai orașului Târgu-Jiu.

Încă un Brâncuși, ca un *modul* al Coloanei infinite, care străjuiește pentru veacurile viitoare acest colț de țară.

Theodor GRIGORIU

Amintindu-mi de muzicologul Petre Brâncuși...

În revista «Amurg sentimental» - condusă de minunatul scriitor, Ion Machidon - am consemnat, următoarele:

„Trăim noi «vremuri de bejenie» ... Sau altfel spus, vremuri unde «economicul» distruge «spiritul»; dacă nu vom lua măsuri potrivnice, poporul român se va transforma într-o populație incoloră, inodoră și, în cele din urmă, într-

o penibilă gloată! Într-o scrisoare către distinsul meu coleg din Germania, scriitorul Gheorghe Gheorghiuță, susțin următoarele:

«Tot ceea ce am prevestit, la finele anului 1989, s-a îndeplinit.

Din nefericire !!! Forta ocultă, începând cu aceea conturată în epoca Marii Revoluții Franceze, a distrus monarhia franceză, apoi, a declanșat primul război mondial, pulverizând monarhia austro-ungară și țaristă; a avut ca adversari, violenți, fascismul, iar după anul fatidic, 1945, și comunismul. Dar s-a instaurat «Diktatura Guvernului Mondial», cel ce a generat «Diktatura băncilor»! Se urmărește distrugerea statelor naționale, a economiilor respective și umilirea marilor modele - la noi, a exponenților autentici ai culturii, în frunte cu Sfântul Mihai Eminescu, la care se asociază ulcerarea creștinismului.»

Iar, ca o continuare, firească, plină de profunzime, îl citez pe sublimul neorenascentist, pe acel «uomo unico, uomo singolare, uomo universale», care a fost și i-a fost sortit să rămână, nemuritor, l-am numit pe Mircea Eliade:

„- Cei mai glorioși «naționaliști» nu sunt eroii, nici șefii politici, care nu fac decât să conducă destinele istorice ale neamului lor. Cei mai glorioși «naționaliști» sunt creatorii care cuceresc de-a dreptul eternitatea. Există o sete de eternitate în fiecare om, sete pentru neamul și țara lui. Dar există și o altfel de eternitate: un salt dincolo de istorie, prin care o Țară și un neam intră și rămân în eternitate. Un salt pe care l-a făcut vechea Grecia, Italia, Franța, Anglia, Rusia.»

În acest climat, turbure, ca un poem autumnal bacovian - Ion Machidon este un fiu al Bacăului și un admirator al genialului George Bacovia - am reliefat, din nou, sensul cuvintelor, potrivit căroră, trăim, după anul 1990, într-o «Eră Coca - Cola», unde «economicul» ulcerează, dur, foarte dur, spiritul!» În acest climat, al erei ticăloșilor, mi-am propus să reamintesc muzicienilor noștri, meritele celui care a fost Petre Brâncuși.

L-am cunoscut în anul 1950; am fost coleg cu dânsul, la Conservatorul bucureștean – „Ciprian Porumbescu” - în acel cumplit „obsedant deceniu”, unde Ana Pauker, Theohari Georgescu, Nikolsky, Leonte Răutu, Iosif Chișinevschi - și alți „cavaleri ai tristei înfățișări” .. - au contribuit la transformarea României, într-o colonie sovietică. Ni s-au impus, prin slugile acestui grup, antiromânesc, «tezele» sinistrei «Rezoluții Jdanov», un manifest proletcultist și îngrozitor de antiartistic! Nu pot să nu spun adevărul: printre slugile respective s-au numărat Matei Socor - un «nou Torquemada» al «epocii staliniste» ... Hilda Jerea, Alfred Mendelsohn,

Gabriela Deleanu, Mauriciu Vescan, Max Eisikovits, Duși Mura, Ovidiu Varga și alți muzicieni decăzuți unii dintre ei, reabilitați de mine, în scrierile din revista «România Mare» și în emisiunile de la Societatea Română de Radiodifuziune, având în vedere sensul, profund, al cuvintelor marelui Dimitrie Cuclin, în virtutea căruia, «a judeca opera unui creator, după dosarele lui politice, înseamnă a fi ... sau stalinist sau fascist.»!!!

Și, în acest context, i-am repus în discuție, pe fostul avangardist, Matei Socor și pe dotații muzicieni: Alfred Mendelsohn, Max Eisikovits, Hilda Jerea, Dumitru Bughici, deoarece, în toată activitatea mea am pledat pentru «autonomia esteticului».

În acele «vremuri de bejenie» ... Petre Brâncuși s-a manifestat ca un «muzician de stânga» ... Dar, totodată, rezervat față de «antiromânismul» lui Matei Socor și al grupului acestuia. Încetul cu încetul, după anul 1964, - când, de fapt, a început a se cristaliza un «comunism cu chip de om» ... și când s-au eliberat din închisorile staliniste, toți deținuții politici - subliniez, după anul 1964, Petre Brâncuși a susținut tezele estetice înaintate. Ba, mai mult chiar, în calitate de întâistătător în Societatea Română de Radiodifuziune, el a ordonat - acesta-i cuvântul! - ca în emisiunile respective să fie prezentați, toți «compozitorii interziși», în frunte cu Strawinsky, Schönberg, Berg, Webern, Messiaen, Boulez, Nono, Stockhausen, Xenakis și a reconsiderat avangarda muzicală, din «Cenaclul Mihail Andricu», legat - «aere perennius» ... - de numele compozitorilor Constantin Silvestri, Ștefan Niculescu, Tiberiu Olah, Anatol Vieru, Doru Popovici, Theodor Grigoriu, Adrian Rațiu, Dan Constantinescu, Ludovic Feldman, Myriam Marbé; ca tot el să-i promoveze pe noii avangardiști: pe Mihai Moldovan, Irina Odăgescu-Țuțuianu, Liviu Glodeanu, Nicolae Brânduș, Octavian Nemescu, Lucian Mețianu, Costin Mioreanu, Mihai Mitrea-Celarianu, Cornel Țăranu și enumerarea poate continua ...

În acest fel, el a facilitat, după numirea sa, ca Rector al Conservatorului bucureștean, ca Președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din țară și ca Director al Operei Române, conturarea admirabilei «Constelații Vasile Donose», în care s-au impus Emanuel Elenescu, Iosif Conta, Ludovic Bacs, Carol Litvin, Aurel Grigoraș și în redacții, Vasile Donose, Mihai Moldovan, Theodor Drăgulescu și Doru Popovici. Totodată, Petre Brâncuși a îndepărtat din fostele structuri de conducere, din radiodifuziune, pe aproape toți «staliniștii muzicieni»,

înlocuindu-i cu alți slujitori ai lumii Euterpei - «mari români... filo- români» !!!

În însemnările mele am evidențiat faptul, după care, Gheorghe Gheorghiu-Dej și-a început cariera politică – lamentabil - dar, la finele ei, s-a arătat ca un salvator al României, scoțând țara de sub «Diktatura sovietică» și eliberând toți deținuții politici, în timp ce Nicolae Ceaușescu s-a afirmat, la începutul domniei lui, ca un mare român - culminând cu acea dură condamnare a invaziei Cehoslovaciei, de către U.R.S.S., din însângerațul august 1968, el înscriindu-se în «triumviratul istoric antisovietic», alcătuit din el, Dubceev și marele Tito. Din nefericire, după vizita lui Ceaușescu, în Extremul Orient, asiatic, primul comunist al acelei epoci - l-am numit, din nou, pe Ceaușescu - a făcut enorme greșeli, pentru care a fost asasinat, ce-i drept, după un «proces politic, de tip neostalinist»!!!

În ultima parte a domniei lui Nicolae Ceaușescu s-a conturat, oribila «mini - revoluție culturală», sub influența ideologiei lui Mao. Atunci, în Societatea Română de Radio, foștii staliști au propus sancționarea «redactorilor de dreapta», cei care, după foștii stângiști au «părăsit ideologia P.C.R.» ... Atunci, cu o demnitate de erou de legendă, Petre Brâncuși a luat totul asupra lui și a activității sale, salvând de la o nedreaptă și istorică pedepsire, a muzicienilor patrioți. Cine are urechi de auzit să audă ...

În calitate de întâistătător al Conservatorului bucureștean, Petre Brâncuși a promovat mulți muzicieni, de o incontestabilă valoare, apoi, la Opera Română și, mai ales la Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor, el a avut merite, de necontestat, în ceea ce privește acel enescian «mers spre mai bine», al lumii Euterpei, pe fond românesc.

Pentru a avea o imagine clară, asupra Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, în ceea ce privește un laconic considerent istoric, voi expune un fragment din eseul meu «Concerte cu muzică românească», introdus în emisiunea de radio - «Corespondente spirituale», din 6 noiembrie 2005, programul 2, orele 20³⁰ și apoi publicat în revista «Actualitatea muzicală»:

«Acum 85 de ani, la 2 noiembrie 1920, s-a născut Societatea Compozitorilor Români, o instituție, în care, creatorii din lumea Euterpei au pus cultura țării noastre în dialog cu ETERNITATEA. A fost o constelație romantică, în care, cei din „generația frontului” - în frunte cu George Enescu, Mihail Jora, Constantin Brăiloiu, Mihail Andricu, Sabin V. Drăgoi, Marțian Negrea - au activat, admirabil, contribuind la acel enescian „mers spre mai bine” al artei noastre sonore. Desigur

că membrii acestei instituții, nu au avut parte de substanțiale avantaje materiale și nici nu au beneficiat din partea statului de o reală încurajare. Cu toate acestea, s-a muncit, enorm, pornind de la sensul aforismului, după care, „munca onestă și rodnică, răsplata-n ea și-o găsește”! Între anii 1948-1990, Societatea Compozitorilor Români a devenit Uniunea Compozitorilor Români; sub aspectul pur material, condițiile au fost, datorită implicării statului, extraordinare; membrii breslei - compozitori și muzicologi - au avut parte de achiziții mari, drepturi de autor considerabile, premii prestigioase; muzica românească a fost foarte bine difuzată, instituțiile respective au fost obligate să programeze, în manifestările lor artistice, opusurile creatorilor noștri, în proporție de 70% !

Uniunea s-a bucurat de colaborări rodnice cu Editura muzicală - care scotea pe an, în excelente condiții grafice, peste 400 de titluri! La toate acestea s-au adăugat, un cor de cameră, un cvartet de coarde, formații remarcabile ale Uniunii, case de odihnă, nemaivorbind de stimulentele pentru prime audiții, călătorii și burse în state de o străveche tradiție culturală. S-au acordat titlurile de «artist emerit», «maestru emerit al artei» și de «artist al poporului». Doamna Salabert - întâistătătoare a celebrei Edituri pariziene ce-i poartă numele, - mi-a spus, în acest sens: „-Sub conducerea lui Ion Dumitrescu, Uniunea Compozitorilor a fost stat în stat; mai avea nevoie de monedă proprie și de steag !” Tot atât de adevărat este faptul, în virtutea căruia, între anii 1948-1964, sinistra «Rezoluție a sovieticului Jdanov», de orientare stalinistă, a contribuit mult, foarte mult, la insuccesele din Uniune, totodată, izolând pe muzicienii noștri de statele democratice din toată planeta. Au fost arestați sau umiliți mari artiști, ca Dimitrie Cuclin, Harry Brauner, Mihail Jora, Mihail Andricu, iar în întunecata „săptămână a muzicii românești”, din istorica toamnă a anului 1951, conducerea breslei noastre, în frunte cu Matei Socor, Alfred Mendelsohn, Hilda Jerea, Mauriciu Vescan, Sergiu Natra, Nicolae Buicliu, Gabriela Deleanu, Ovidiu Varga - și mulți alți lingușitori ... - a decapitat creații, de eternitate, aparținând compozitorilor George Enescu, Mihail Jora, Paul Constantinescu, Constantin Silvestri, Theodor Rogalski, Zeno Vancea, trasând „linia unui proletcultism estetic” îngrozitor, de un grotesc scârbos! Abia după anul 1964 - când sub Gheorghe Gheorghiu-Dej, România socialistă nu a mai fost colonie sovietică, s-a conturat, așa cum a scris tulburătorul Roman Vlad, într-o revistă din Roma ... „una musica del disgielo” ... Nicolae Ceaușescu a încurajat, cât se putea într-un stat totalitar, o renaștere culturală. În perioada 1964 - 1980, s-

au generat capodopere ale muzicii românești. Din nefericire, după reîntoarcerea lui Nicolae Ceaușescu din Extremul Orient, s-a născut o „mică revoluție culturală” ceva mai blândă decât „marea revoluție culturală” din China lui Mao. Și, tot ceea ce s-a câștigat, după anul 1964, când armata sovietică a părăsit țara - s-a pierdut. După anul 1990, diktatura ideologică a dispărut. Dar ... s-a născut o nouă diktatură: aceea a economicului, care a ulcerat spiritul!

Dacă între anii 1964 - 1990, mulți compozitori de «muzică grea» puteau trăi din compoziție, în anii României postdecembriste, situația economică a breslei noastre a însemnat o dureroasă involuție. Achiziții mici, cărți scrise pe gratis sau, autorii le subvenționau din banii lor - mă refer la majoritatea autorilor respectivi! - în timp ce promovarea ópusurilor de artă sonoră românească s-a făcut timid. Uneori se putea și se mai poate spune, că: În România postdecembristă, se interpretează mai puțină muzică românească decât în străinătate!

Ca apoi, în final să subliniez, în „P. S”, următoarele:

„Datorită unei activități fecunde desfășurate într-un ritm sufocant, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor supraviețuiește, în pofida realității sumbre, după care, bugetul pentru cultură este și rămâne sub 1 %. Fără alte comentarii. E bine să reținem că, înainte de anul 1990, cel mai bogat muzician al țării a fost nemuritorul Paul Constantinescu ... În zilele „României postdecembriste” miliardar a devenit „Adrian, copilul minune” - o „ficțiune a geneticii”

Domnule Traian Băsescu, sunteți Președintele tuturor Românilor și nu numai al „constelației D.A.” .. De aceea, vă spun, din adâncul codrilor inimii mele: Domnule Președinte ... Salvați România culturală, luptând împotriva deculturației și întărind protecția culturală. Și dați naștere la o Românie spirituală pornind de la sensul aforismului, în virtutea căruia politicianii rămân în istorie doar dacă generează secole de cultură!!!

Doru POPOVICI,

membru în Consiliul de conducere al U.C.M.R, „Comandor al Italiei”

La progresul - extraordinar! - al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din perioada anilor 1948 - 1990, pe lângă președintele Ion Dumitrescu au contribuit - foarte mult - și ceilalți președinți: Petre Brâncuși și, nu în ultimul rând, Nicolae Călinoiu.

Doru POPOVICI